

SİKKE

Tanım: Para, malların almında ve satımında kullanılan değişim aracı biçiminde tanımlanabilir. Para, fiyatlar ile değerleri ifade eden bir araçtır. İnsanlar ve ülkeler arasında el değiştirerek ticari etkinliklerin yürütülmesini sağlar. Bununla birlikte temel bir zenginlik ölçüsüdür. Taşıma ve ölçme kolaylığı sağlamak gibi özellikleri bulunan paranın asıl önemi, biçiminden ve yapıldığı madenden çok mal ve hizmet almında herkesin benimsediği bir ödemeye aracı olmasıdır. Eskiden, aralarında deniz kabuğu, boncuk, taş ve sığırın da bulunduğu bazı değerli mallar para gibi kullanılıyordu. İ.O. 8. yüzyılda Çin'de, para yerine çapa, tırnak gibi bazı tarım aletlerinin küçük modellerinin yapılp kullanıldığı bilinmektedir.

Metal paraları inceleyen bilim dalına "numizmatik" denir. Yunanca "nomisma" ve Latince "numisma" sözcüklerinden türetilmiştir. Osmanlıca'da bu kavram "ilm-i meskukat" ya da kısaca "meskukat" (Arapça 'sikke'den) olarak geçektedir.

SİKKELERİN ÖNEMİ

Eski metal paralar "sikke" biçiminde adlandırılırlar. Kazlarda, temel altında veya duvar harcı içinde bulunmuş herhangi bir sikke tabakayı kesin biçimde tespit eder. Aynı zamanda devlet şeklini, bölgesini bildirir, hatta onların incelenmesinden sayısız tarihi olaylar ve gerçekler ortaya çıkar. Ortadan kalkmış şehirlerin isimlerini, kaybolmuş bir heykeli, yıkılmış bir binayı, o zaman var olan ancak bugün yetişmeyen bir bitkiyi, sikkelerdeki tasvirler sayesinde öğrenebiliriz.

Sikke, devletin resmi damgasıyla garantilenmiş, kullanımı kolay madeni bir alım aracıdır. Sikke, M.O. 7. yüzyılda Anadolu'da Libyahlar tarafından icat edilmiştir. Altın ve gümüş karışımından meydana gelen doğal elektronundan yapılmıştır. Bu doğal elektronu ilk kez altın ve gümüşe ayırarak sikke bastıran Krezüstür.

Sikkenin kağıt paraya üstünlüğü madenindendir. Kağıt paranın maddesi degersizdir. Sikkenin hem yapım maddesi değerlidir, hem de daha kullanışlıdır. Bu nedenle daha çok tercih edilmiştir.

Sikkeler, yazılı belgeler ve arkeolojik bulgular ile birlikte incelendiğinde insanlara pek çok konuda bilgi verirler. Örneğin kentlerin ya da devletlerin zenginlik düzeylerine ışık tutarak ekonomi tarihine ışık tutarlar. Devletlerin hangi coğrafyada egemenlik kurdukları yada ticari ilişkilerinin nereye kadar uzandığı yine bulunan sikkelerle anlaşılmaktadır.

Sikkelerin ekonomik ve siyasi yaşama ilişkin bilgi vermenin yanı sıra diğer bir yönleri de belgesel özellik taşımalarıdır. Sikkeler ve madalyolar tarihsel kişilerin resimleri konusunda önemli kaynaklardır. Birçok tarihsel kişiliğin yüzleri bu sikkeler aracılığıyla bilinmektedir. Sikkelerde ayrıca devletle ilgili bilgiler, şehir adları, bina, heykel veya bitki tasvirleri bulunabilmektedir ve bu yönyle de önemlidirler.

YAPIM MALZEMESİ

Eski çağlarda yapılan sikkelerde kullanılan başlıca metaller arasında altın, gümüş, bakır, altın ve gümüş karışımı olan elektron, tunç ve prinç sayılabilir. Anadolu'da ilk metal paralar elektronundan yapılmıştır. Değerli metallerin para yapımında kullanılması 20.yüzyıla kadar sürmüştür ancak kağıt paranın yaygınlaşması ile yavaş yavaş terk edilmiştir. Günümüzdeki bozuk para iktiyacı için yapılan metal paralarda nikel, bakır-nikel, tunç, alüminyum ve tunç-alüminyum gibi metal ve alımlar kullanılmaktadır.

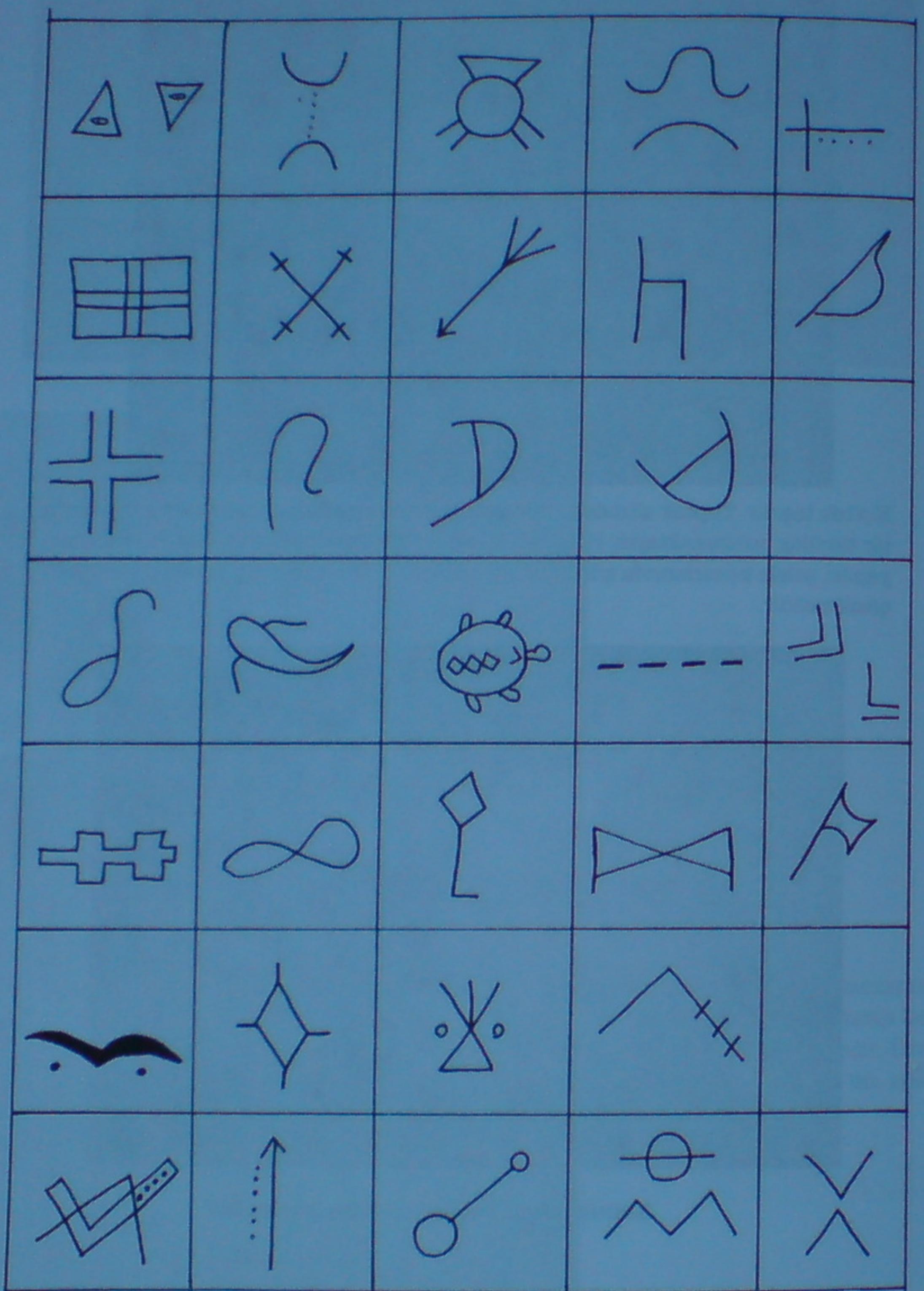
YAPIM TEKNİKLERİ

Paraların metalden yapılması, dayanıklığının yanı sıra, metalin eritilip bir kalıba dökülkerek biçimlendirilmesindeki kolaylıktan da geliyordu. Bu nedenle döküm, para basımının en önemli işlemelerinden biri olmuş, hatta pek çok yerde para yainiz döküm yoluyla üretilmiştir. Ancak içerisinde daha degersiz metaller karıştırarak paranın değerinin düşürülebildiği, böyle bir paranın da ilk başta gerçek değerde olandan ayırt edilemediği anlaşılmıca, bu durumu önlemek için farklı yöntemler denenmeye başlanmıştır.

M.O. 7. yüzyılda Batı Anadolu'da para, eriyik haldeki metalin düz bir yüzey üstüne dökülmesiyle yapılmıştır. Altı düz olan bu paraların üsleri metal eriyigideki yüzey gerilimi nedeniyle hafif yuvarlak oluyordu. Bunu düzeltmek için çekici ya da tokmak gibi aletler kullanılıyordu. Bir süre sonra bu aletlerin üzerindeki girinti ve çıkışların paranın üstünde iz bıraktığı fark edilince, bunun düşük değerde para basımını engellemekte kullanılabileceği düşünüldü. Ardından Paranın Üstüne, değişim değerinin resmen onaylanması anlamına gelen yönetici ya da devlet işaretleri işlenmeye başlandı. Eski çağlardan günümüze ulaşan para kalıplarının çoğu tunçtan yapılmıştır. Romalıların demir kalıplar da kullandığı bilinmektedir. Alt kalıbın içine yerleştirilen metalin üstüne, bir sapın ucundaki üst kalıp konulup çekiciyle vurularak arada kalan madene hem ince pul biçimini verilir, hem de istenen işaretler işlenirdi. Vurmaya dayanan bu para basma yönteminde bir süre sonra metal eriyiği doğrudan alt kalıbın içine dökülmeye başlandı. Bu yöntemle, alt kalıp bozulmadan 10-20 bin para basılabilceği, çekici darbelerinden direk olarak etkilenen üst kalıbın ise bunun ya-

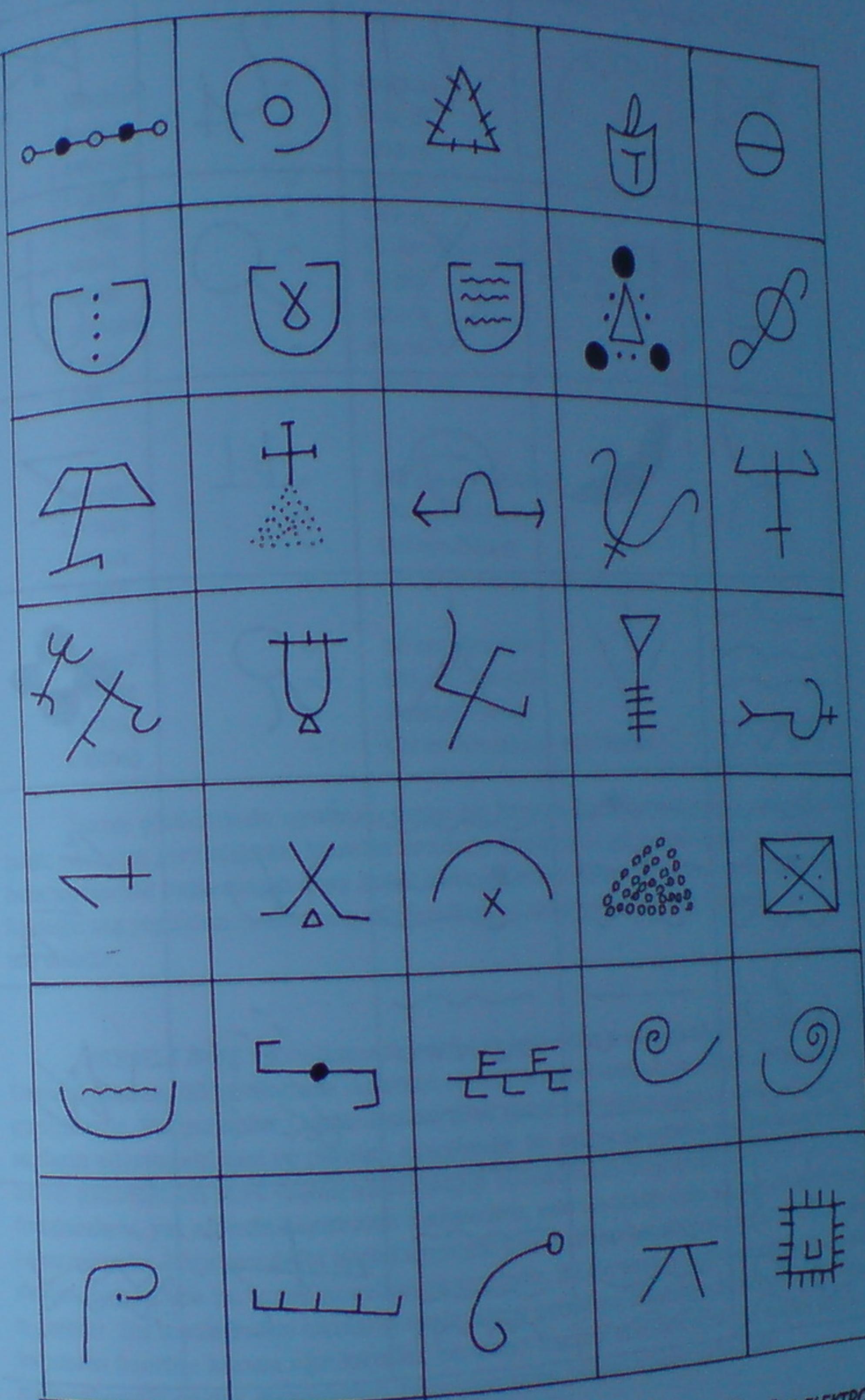

ÇÖZÜLMEMİŞ İŞARETLER

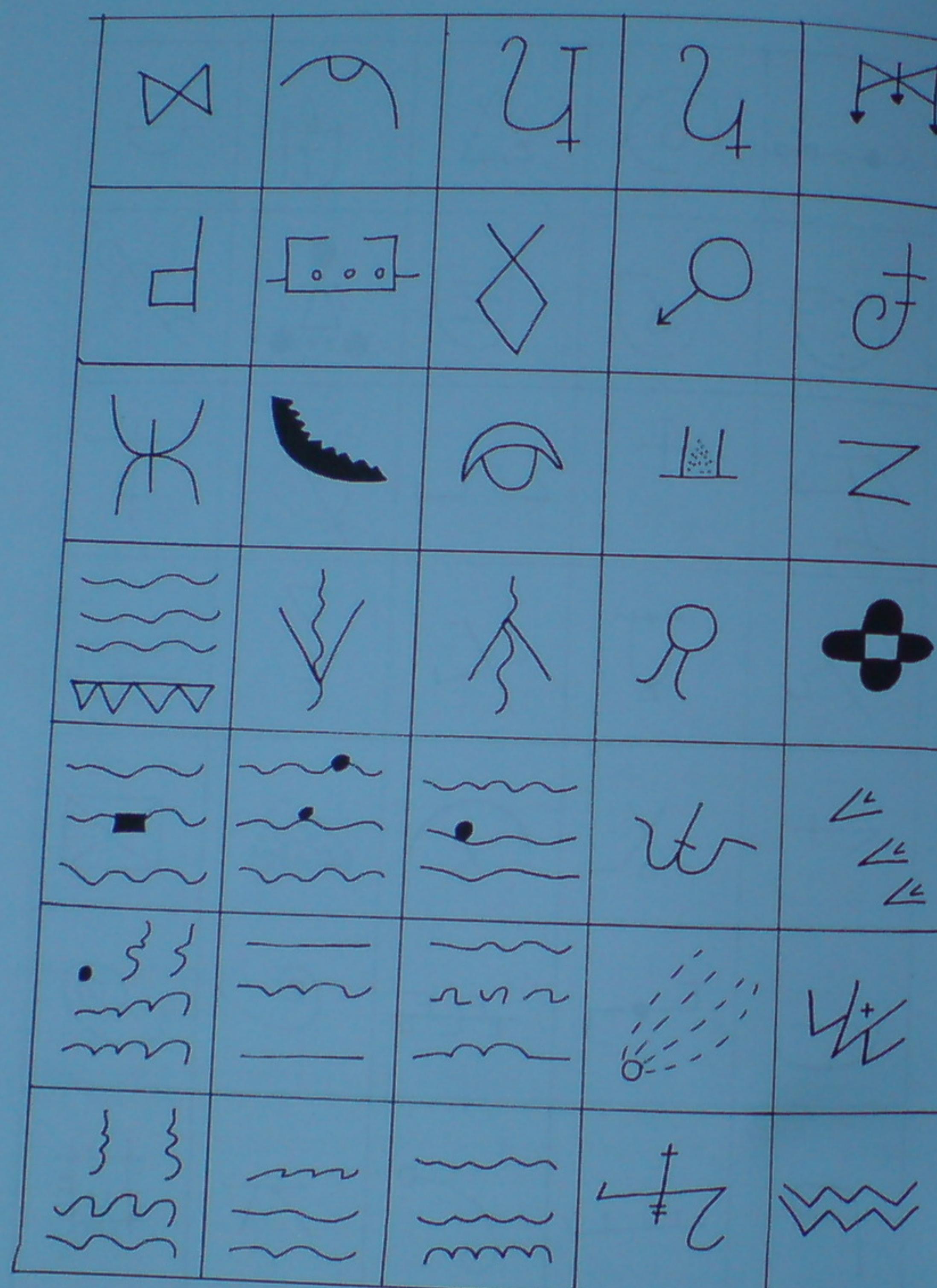
332

UĞUR ELEKTRONİK

333

UĞUR ELEKTRONİK

İŞARETLERDE KULLANILAN ÖLÇÜM TEKNİKLERİ

1 Merhale	= 45480 m
1 fersah	= 5685 m
1 eski mil	= 1895 m
1 berid	= 227 m
1 kulaç	= 1.89 m
1 arşın	= 68 cm Azılıkların kullandığı 78 cm
1 adım	= 78 cm
1 endaze	= 65 cm
1 urup	= 8.5 cm
1 hat	= 0.268 cm

1 arşın	= 125 cm hd İbranice
1 arşın	= 70 cm bize göre
1 arşın	= 110 cm Farsça
1 arşın	= 49 cm omakça - eski yunanca

1 kulaç	= 90 cm İbranice
1 kulaç	= 130 cm bize göre
1 kulaç	= 1 metre Farsça
1 kulaç	= 108 cm Omakça - eski yunanc

İ işaret çözümünde uyulması geren bir kuralda işaretin bulunduğu arazinin çok iyi tahlil edilmesi gerektidir. İşaretin konduğu günden bu güne kadar geçen zaman içinde hava şartlarına bağlı olarak veya doğal afetlerle, insan eliyle (bir kısmı kırılmış, işaretin bulunduğu taş yerinden oynatılmış, ölçülmeyecek şekilde) işaretler tahrif edilmiş olabilir.

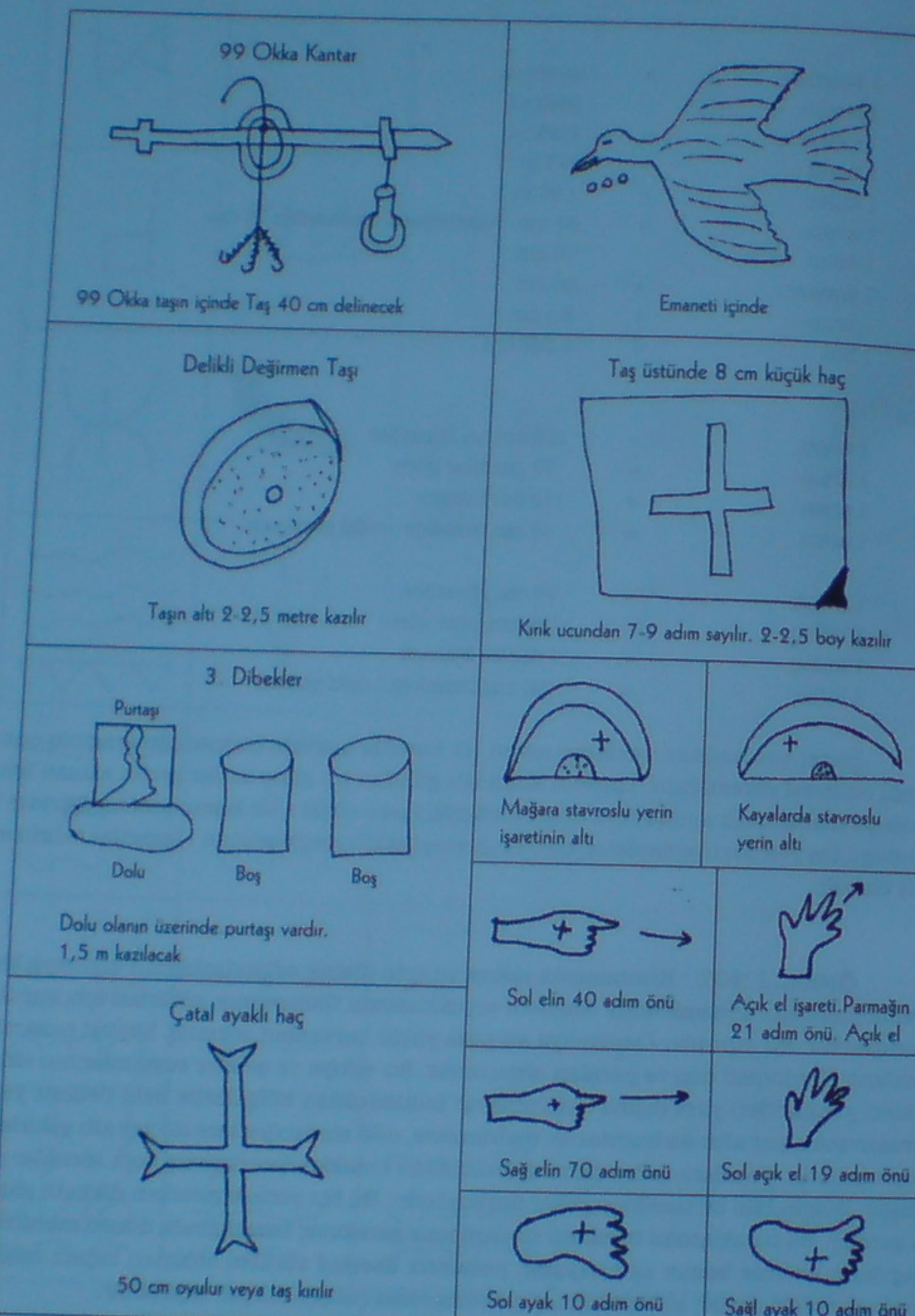
ÖNEMLİ NOT : Kitabımızda eşkiya ve çete olarak adlandırdığımız kişi veya kişiler Osmanlı'nın son dönemlerinde Anadolu topraklarında Osmanlı'nın yıkılması için kurulmuş guruplardır. Bu guruplar Osmanlıya ait para yüklü kervanları soymuş, köyleri basarak insanların ellerindeki mal ve paraları almışlardır. Bu eşkiya ve çeterler soygunlardan elde ettikleri ganimetleri yurt dışına kaçırılamayıp bulundukları bölgelerde belli belirsiz yerlere (mağaralara, yer altında hazırlanan mahzenlere, eski medeniyetlere ait yeraltı şehirlerine) koymuşlardır. Paralara defin işlemi uygulanırken tuzaklar hazırlanmış veya tıslamlar yapılmıştır. Bugün bile bu tuzaklar çalışır durumdadır. Bu tür yerlere girerken dikkatli olunması gereklidir. Bu tuzaklardan bazılarının sıralamamız gerekse; basıldıgında dönen merdivenler, kapıların üzerine konan ağır kayalar, paraların üzerine sürülen zehirler, kapı odalar ve mağaralardaki gazlar, su tuzakları, çaprazlamasına cahsan kılıçlar sayılabilir.

KT 850A -
KT 851A -

50

50V

ÇÖZÜLMÜŞ İŞARETLER

336

UGUR ELEKTRONİK

Topal Aya

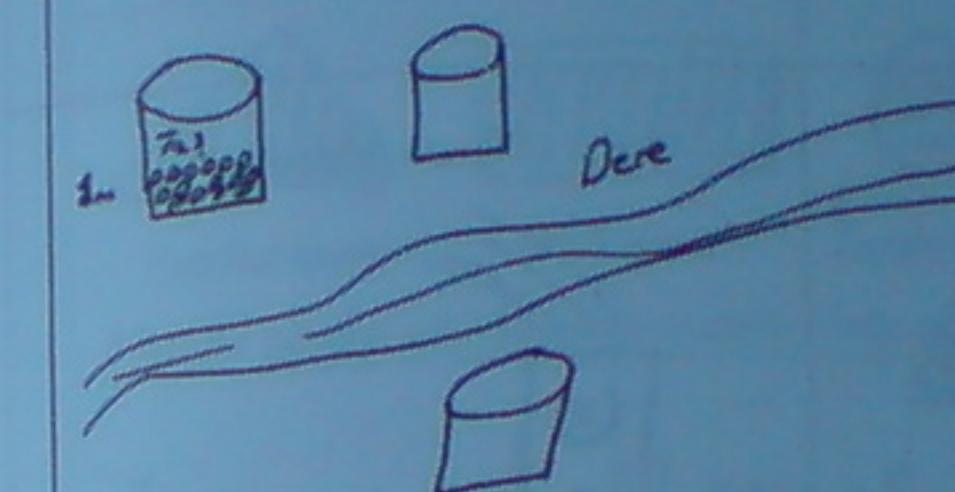
Kopuk ayak

Bütün Çiçek

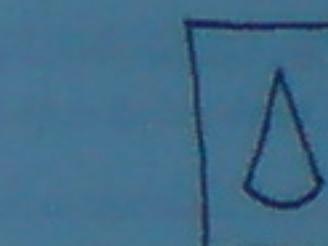
Emaneti altında

Kireç Kuyusu

Kuyunun 2 si yanmış biri yanmamış olacak
yanmış kireç kuyusundaki taşlar boşaltılacak
Kible batı istikametinde tabandan
1m yukarıından fırın şeklinde taşın içinden
1 Kazan Para

Parça Çiçek

Dikine Sarılmış Çift Yılan

Yılan birbirine
kaç defa sarılmış ise
o kadar adım baş
kısımına sayılıp atası
kazır
(Kabin vardır denin)

Terekenin derinliği
toprak seviyesinden
4,5 m derinde

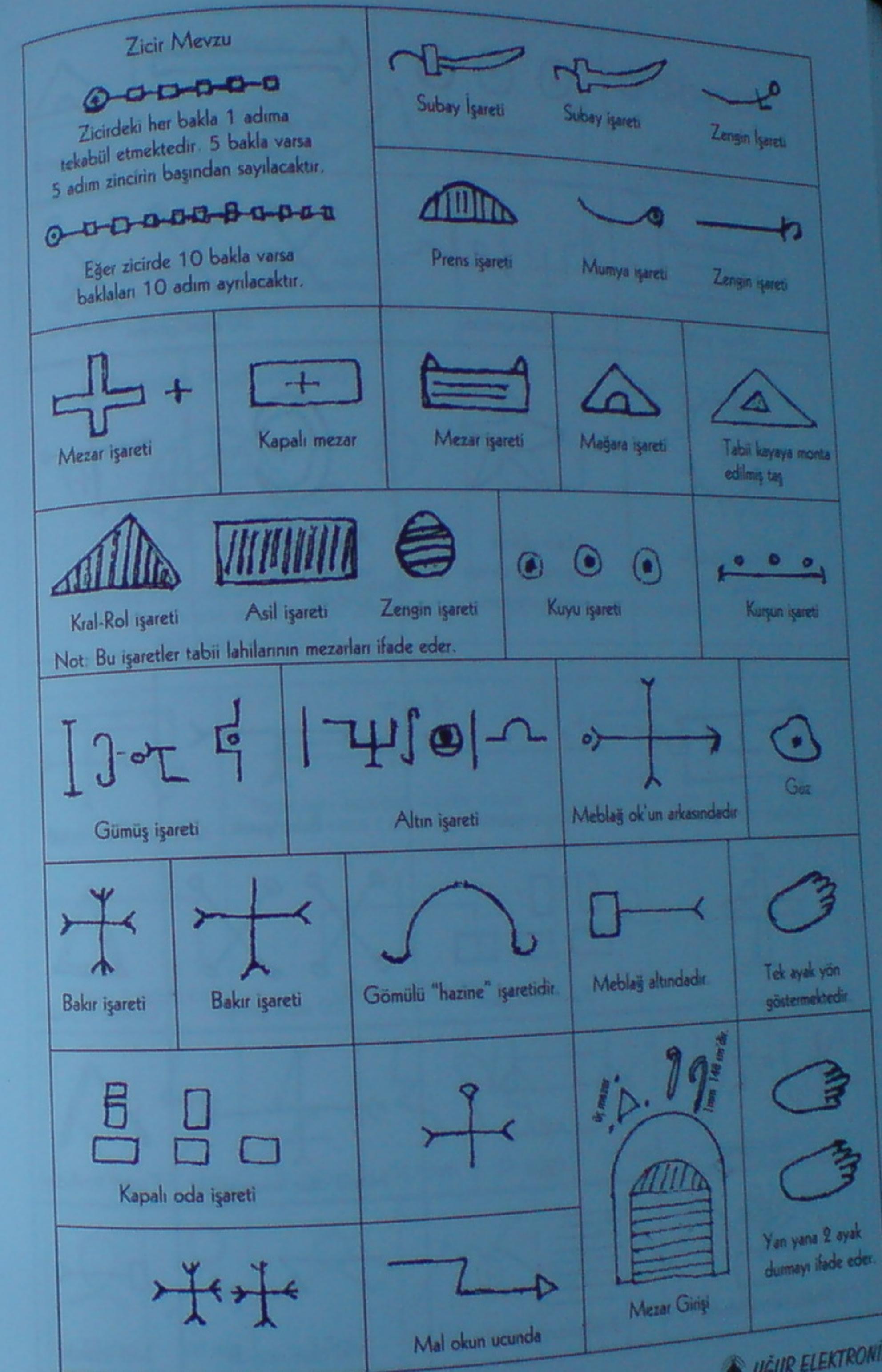
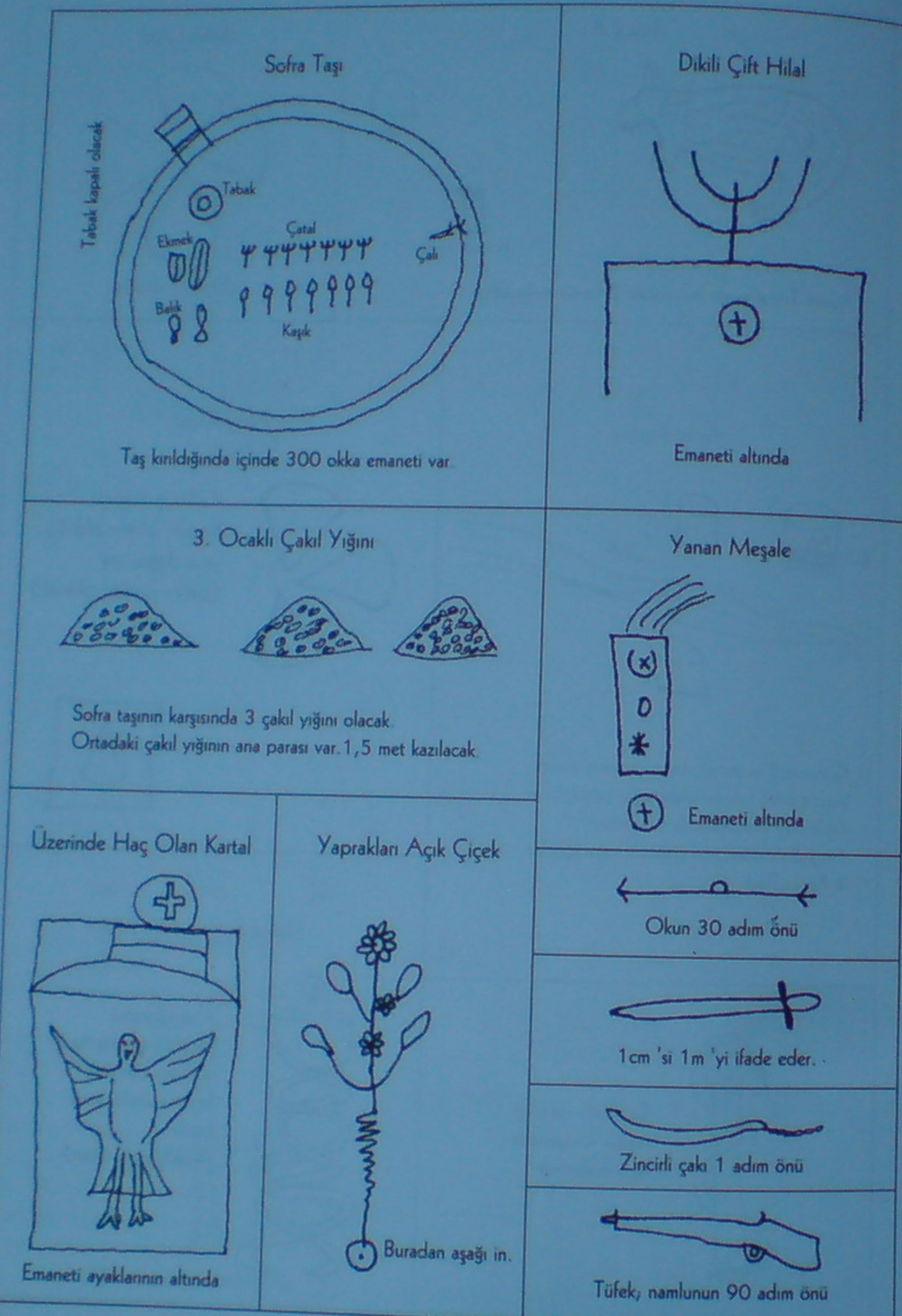
UGUR ELEKTRONİK

337

KT 850A -
KT 851A -

50

50V

Zincirdeki her bakla 1 adıma tekabül eder	Kaya işaretleri veya Kuyu	Bu okun 1 cm'si 1m. Tekabül eder	Kaya işaretleri
			30 adım çevresi
Mezar işaretleri	Altın işaretleri		
			10 adım çevresi
Meblağ Güneş'in içerisinde	Eğer yıldızın gerisinde stavros varsı oradadır.	Ayın içinde stavros varsı meblağ ayın içindedir.	
Zengin mezar işaretleri	Kurşun işaretleri	Bakır işaretleri	Bakır işaretleri
	Kapali oda işaretleri	20 adım çevresi	Gönye 4. Adım
Gümüş işaretleri	Gemi	Mebla okun arkasındadır	Pergel 4. Adım
Mebla saksı içindedir.	3. Basamağın altında	Mal okun ucunda	Mal ucunda

	Balık suya parele olarak atlar vaziyette emaneti önünde toprak içerisinde üzerinde Put olan taşın altında (Toprakta)	Bunların bulunduğu yer kazılır
	Tosbaga (Kaplumbağa)	Ayak izi
	Meblağ Kaplumbağanın içerisindeştir. Stovres nerede ise (ön veya arkası) mal onun altındadır.	Ayak yön vermektedir. (1020 cm 1 adım) Yan yana 2 ayak durulması gerektiğini bildirir.
Okun 12 adım önü	Taşta tabi kayadan yapılan kama. Sap kısmı veya 1 adım önü kazılacak	Patlatılan tabancanın 45 adım önü
Okun 1 adım önü	Okun 7 adım önü	1. met 80 cm 50 cm
3. adım	8. adım	6. adım
24 Adım	32. adım	38. adım
1. met	2. met	44. adım
56. adım	170 cm	140 cm
		80 cm

KT 850A -
KT 851A -

50

50V

Ağac ve Noktalar		Kotuk Taşı			
		Emaneti taşıın içinde. Taş (koltuk) kırılarak	Dağ		
Bu noktalar ağacın köküne doğru adımlanacak.		Yılanın boyu ölçülür. Her 1cm = 1m veya 1cm = 68cm gelebilir.			
50 cm		Çingiraklı Yılan			
		Mal karşısındaki taşlıkta			
Haç Orak	Tavuk	II 2. adım	III 3. adım		
		VXXX 8. adım			
Orak istikameti (Tarlada)		İstikamet baktığı yer. 20 adım ileride küçük çakıl yığını meblağ altında			
 Önü	I 1. Adım	I 1. Adım	XX 2. Adım	XXX 3. Adım	
XO 4. Adım	IV 4. Adım	II 4. Adım	V 5. Adım	I 5. Adım	VI 6. Adım
IX 6. Adım	LXX 7. Adım	VII 7. Adım	VIII 8. Adım	IX 9. Adım	X 10. Adım

I 2. Adım	Y 1. Adım	+	+	+	+
I 1. Adım	W 1. Adım	K 3. Adım	N 5. Adım	S 1. Adım	S 9. adım
A 1. adım	U 2. adım	G 3. adım	X 4. adım	O 5. adım	Z 7. adım
H 8. adım	I 9. adım	Y 1. adım	M 3. adım	A 4. adım	N 5. adım
o 7. adım	II 1. Adım	← Bu işaretler parayı işaret eder.	▽ 5. adım	I 4. adım	Y 5. adım
O 7. adım	II 8. adım	I 3. adım	○ 4. Adım	B 2. Adım	Y 1. Adım
P 1. Adım	○ 24. adım	o 9. Adım	X 7. Adım	X 9. Adım	X 1. Adım
↑ 1. Adım	K 2. Adım	 24. Adım	Ψ 9. Adım	Σ 8. Adım	E 5. Adım

np KT 850A -
pn KT 851A -

50

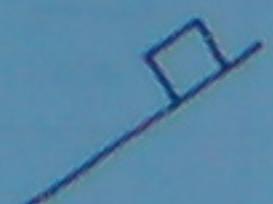
50V

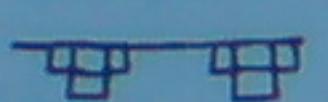
1.) Merdivenle inilen veya çıkanın define

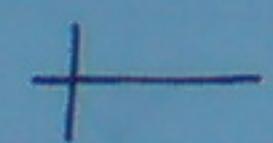
2.) Mal çivinin altında

3.) Divid veya düdük. Arka kısmı. Burnu takip et.
Boru. Denize uzanan burun.

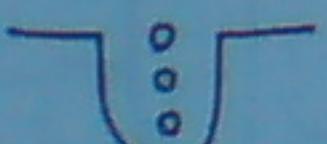
4.) Mal aşağı doğru istikamette. Yolu tarif etmek.

5.) Uzun tarafı takip et.

6.) Boyu yönü gösteriyor. Bıçakla eşmek

7.) Mağara veya kuyu. Suya doldurulmuş. Sütun, dikili taş,
havalandırma bacası.

8.) Eğriliş ifadesi. Çevirerek kapagın açılış şekli.

9.) Suyun içine doğru mağara (mai). 3.Mahsen
3 katlı doğuya doğru yönelmek. Toplanma noktası.

10.) Derece değişimini izle.

11.) Kaya içinde gizlenmiş. Etrafı duvar örülü.

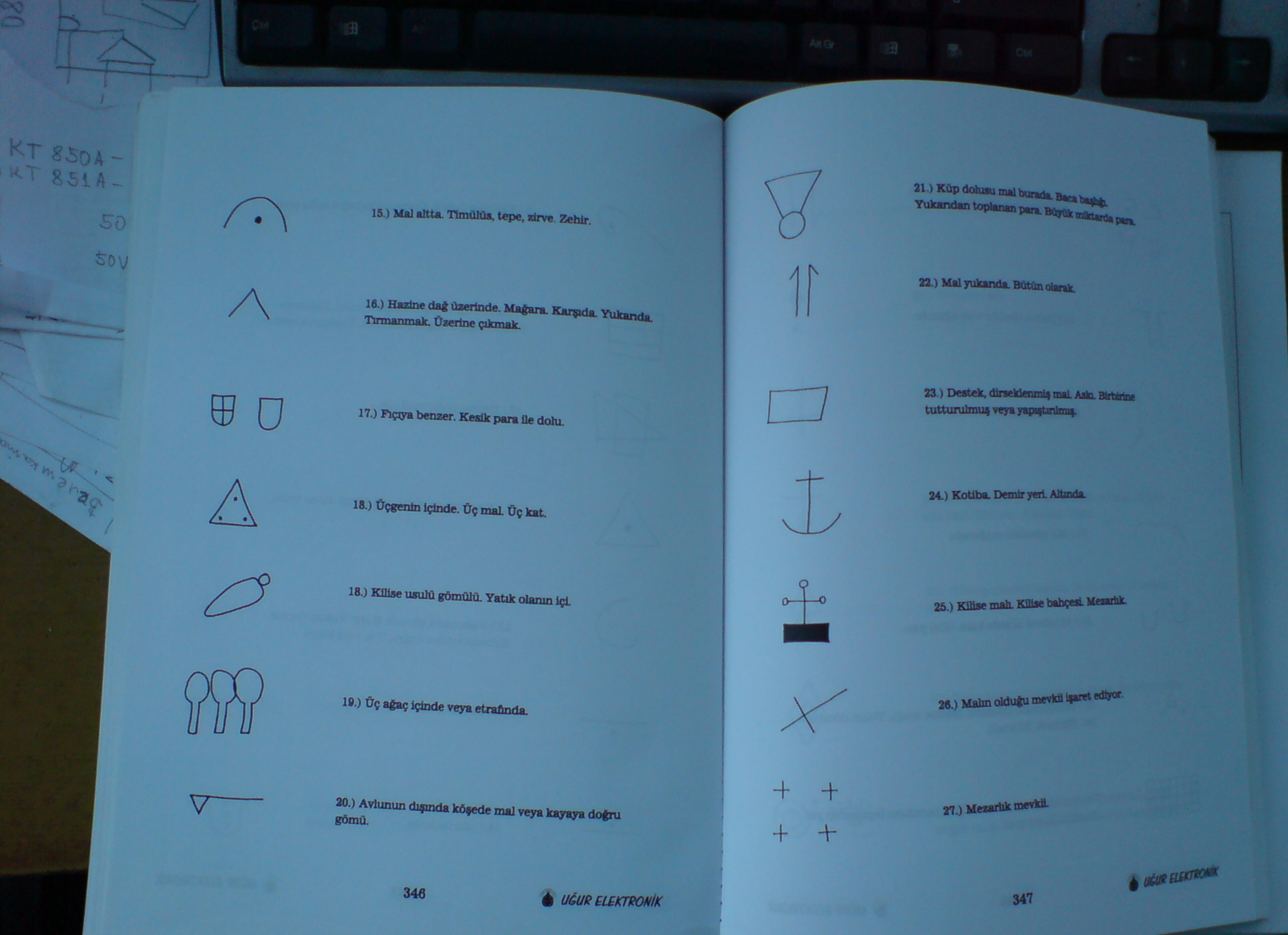
12.) Yukarısına gitmek. Bayır. Yokus. Çamur.
Kabarık içeriye doğru. Toz veya külçe

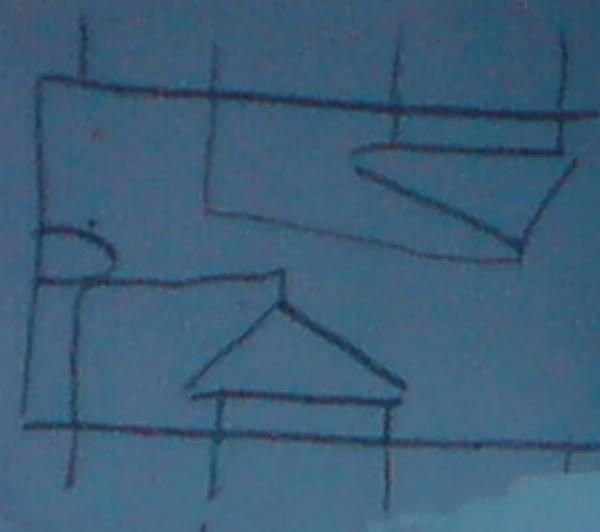

13.) Mal altında

14.) Mal üstünde

ip KT 850A -
on KT 851A -

50

50V

d G
G v p

28.) Altın veya altın madeni.

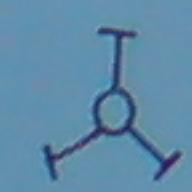
30.) Sol yönde.

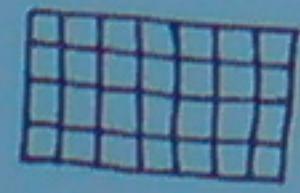
31.) Mal altındaki mağarada

32.) At nahının altında kasa. Gizli yazı.

33.) Döndürmek. Dönerek. Maden ocağı. Yolun döndüğü yer. Eğirmek. Bükmek.

34.) Çevreleyen git. Mera. Tünel bacaların toplandığı yer. Bataklık. Kilise mah.

35.) Mal alt tarafta veya altında.

36.) Noktanın altı.

37.) Dikili iki şeyin arası (mezar)
Taş veya 100 metrede boş mezar.

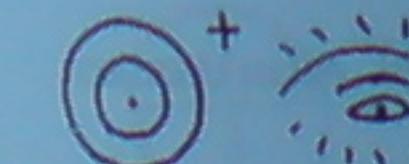
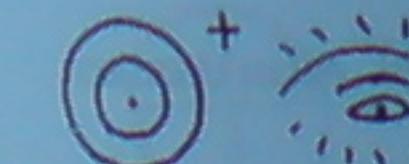
38.) Gerçek kilise bahçesi. Mezarlık ve onun altında ana kasa. Mahsen. Atlamak. Sihirli.

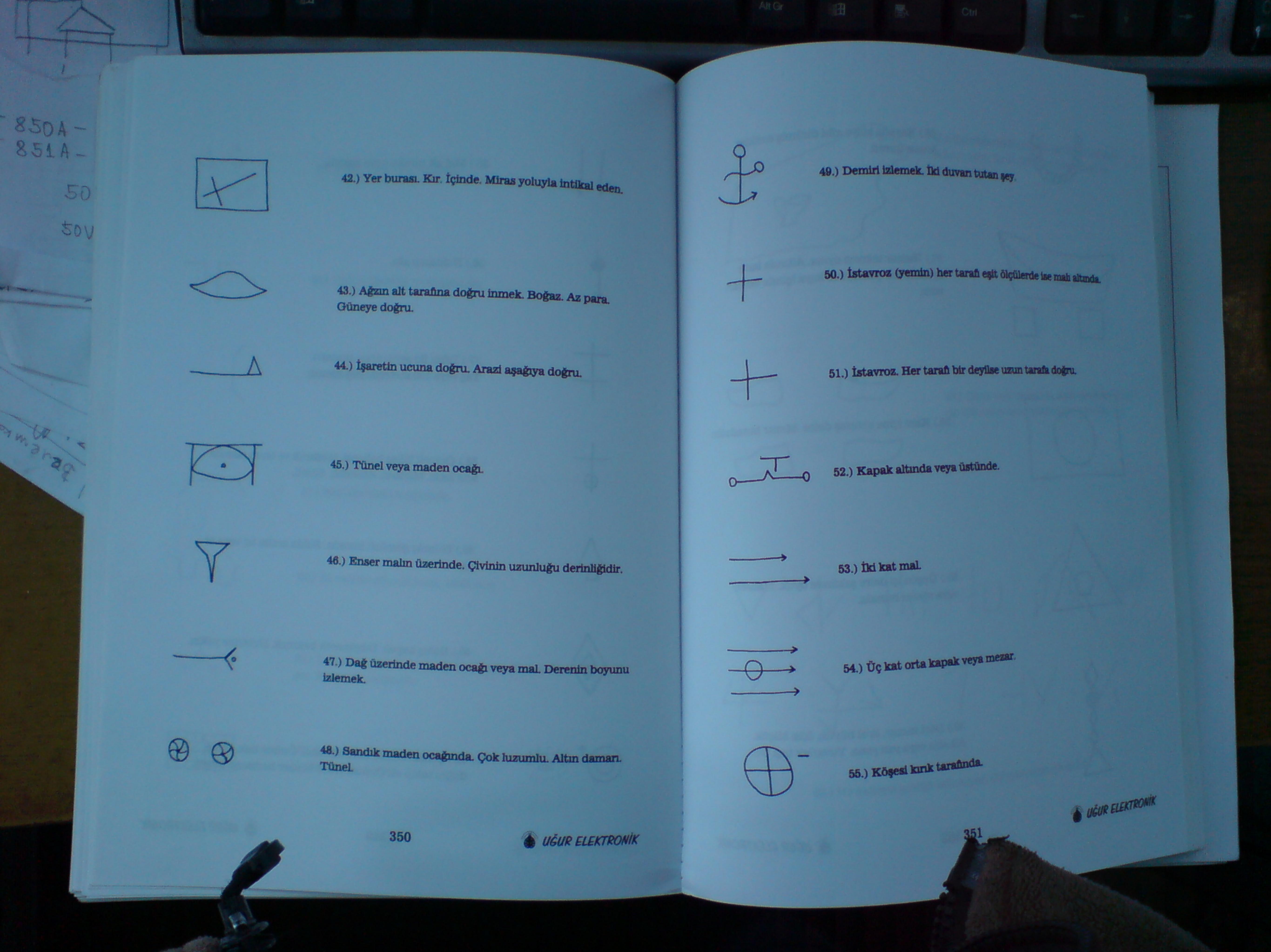
39.) Gümüş gümüşü burada. Solda araba izi veya at izi.

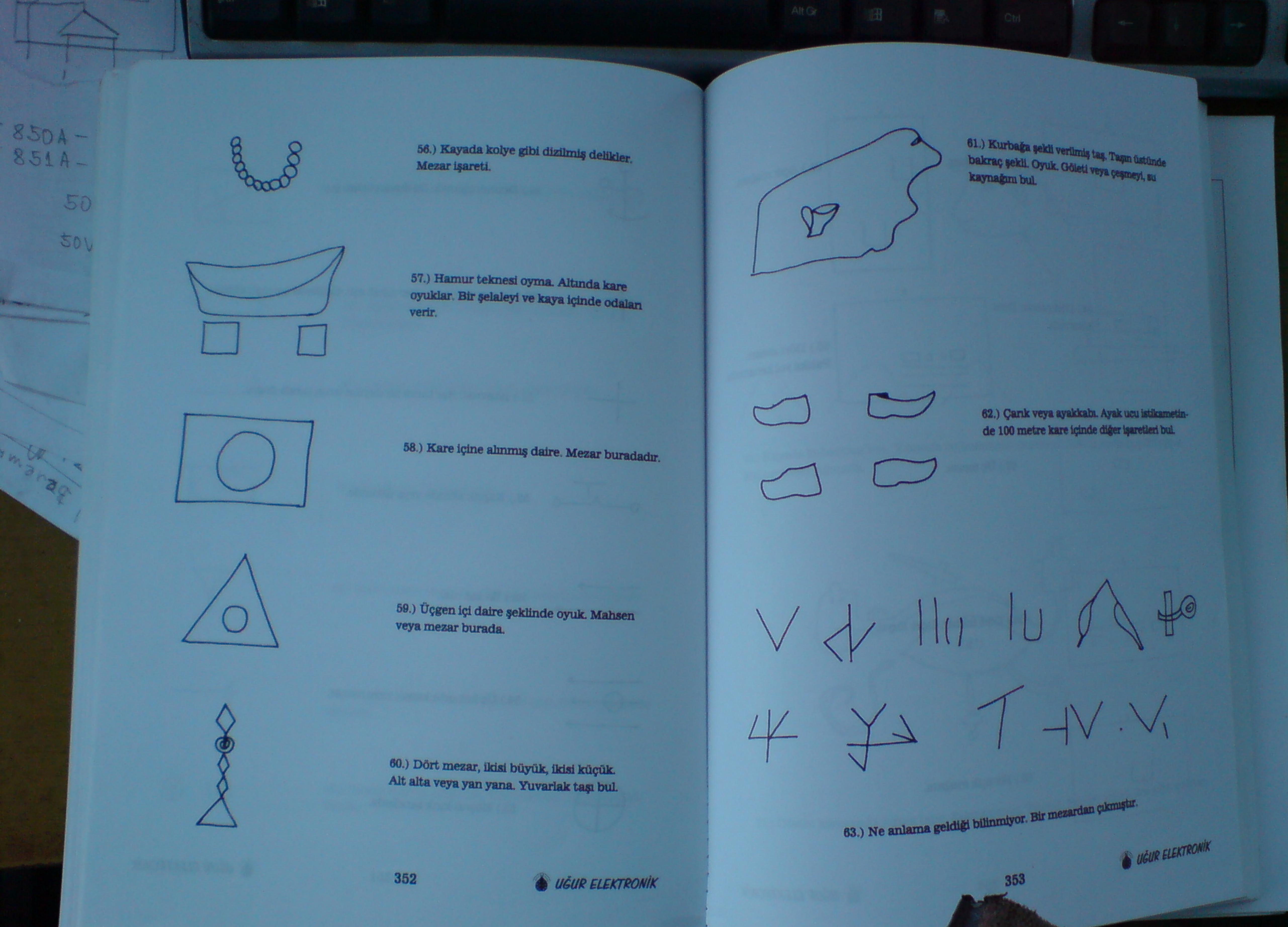

40.) Bakış kapaklı. Düşünerek bakmak. Birbirine yakın.

41.) Şelale. Gözde korunan mal. Önünde bak. Göze doğru takip et. Çeşme. Göze benzer herhangi birşey.

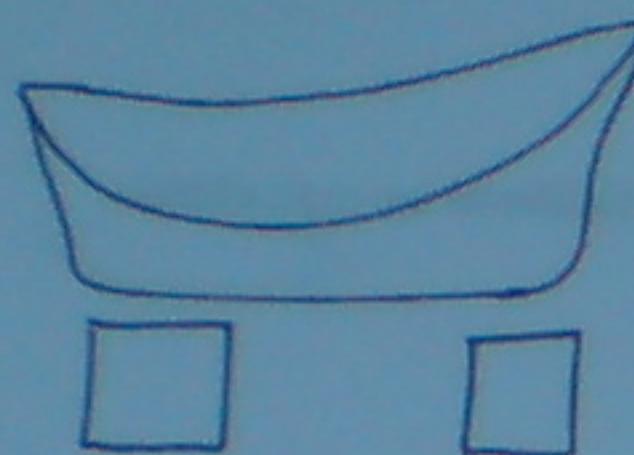
850A -
851A -

50

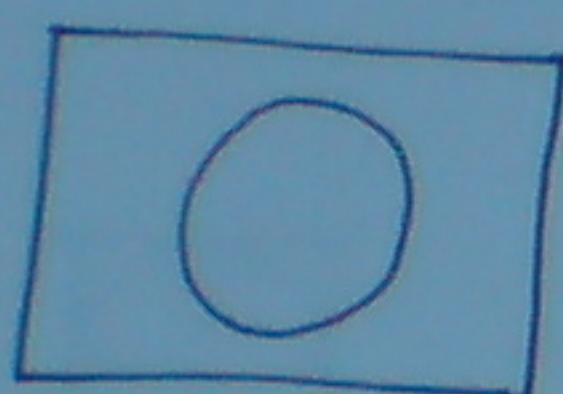
50V

56.) Kayada kolye gibi dizilmiş delikler.
Mezar işaretleri.

57.) Hamur teknesi oyma. Altında kare
oyuklar. Bir şelaleyi ve kaya içinde odalar
verir.

58.) Kare içine alınmış daire. Mezar buradadır.

59.) Üçgen içi daire şeklinde oyuk. Mahsen
veya mezardır.

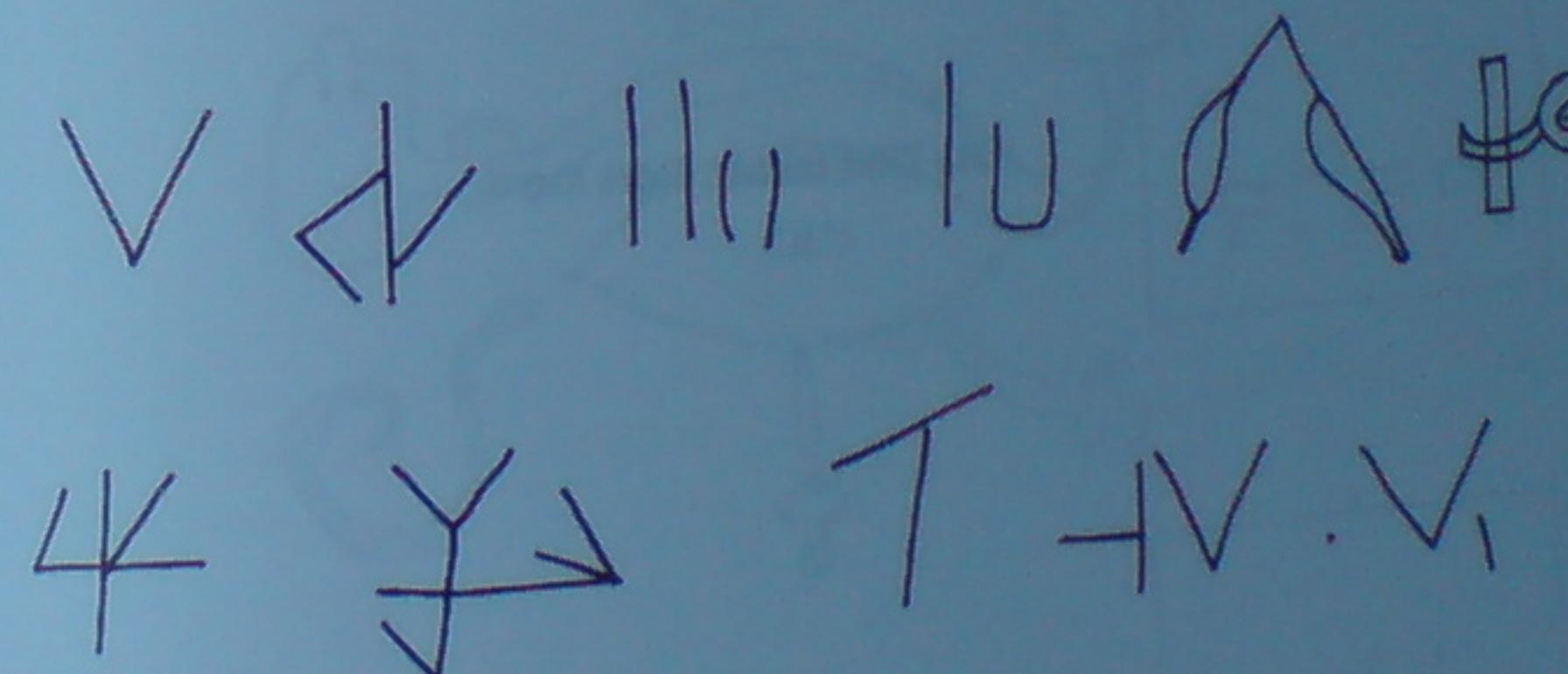
60.) Dört mezardır, ikisi büyük, ikisi küçük.
Alt alta veya yan yana. Yuvarlak taşı bul.

61.) Kurbağa şekli verilmiş taş. Taşın üstünde
bakraç şekli. Oyuk, Göleti veya çeşmeyi, su
kaynağım bul.

62.) Çank veya ayakkabı. Ayak ucu istikametin-
de 100 metre kare içinde diğer işaretleri bul.

63.) Ne anlama geldiği bilinmiyor. Bir mezardan çıkmıştır.

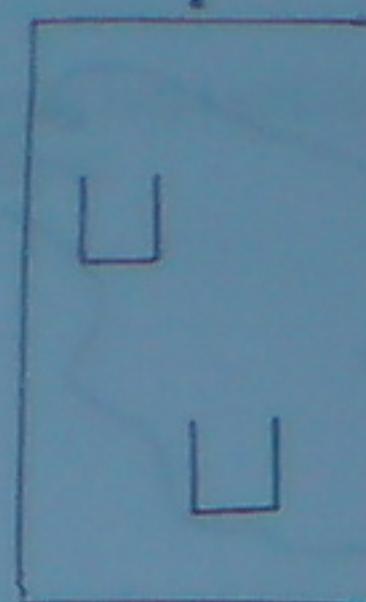
T 850A -
T 851A -

50

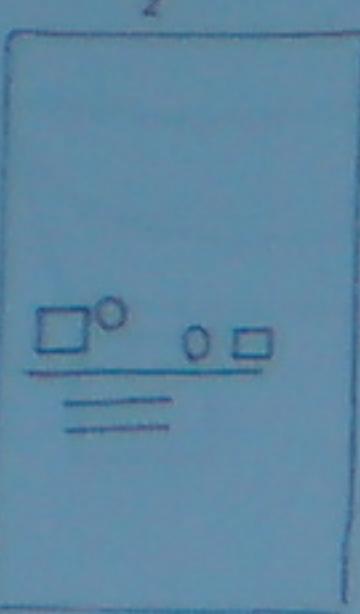
501

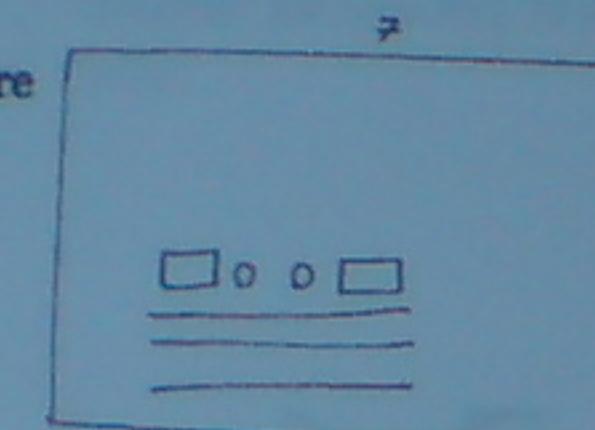
64.) Kapalı mağara.

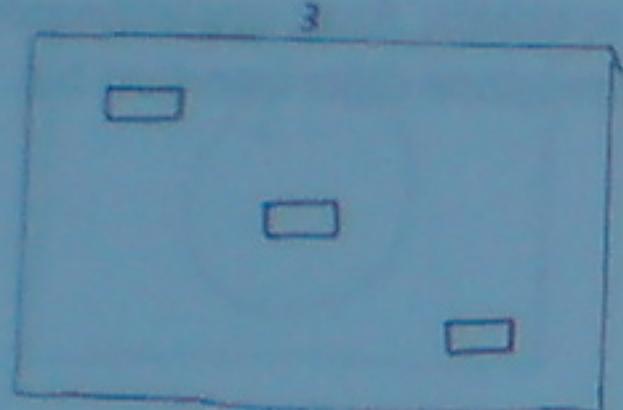
65.) Açık mağara.

66.) Dört mezard. Dere
kenarında.

67.) Üç mezard.
Patika yol kenarında.

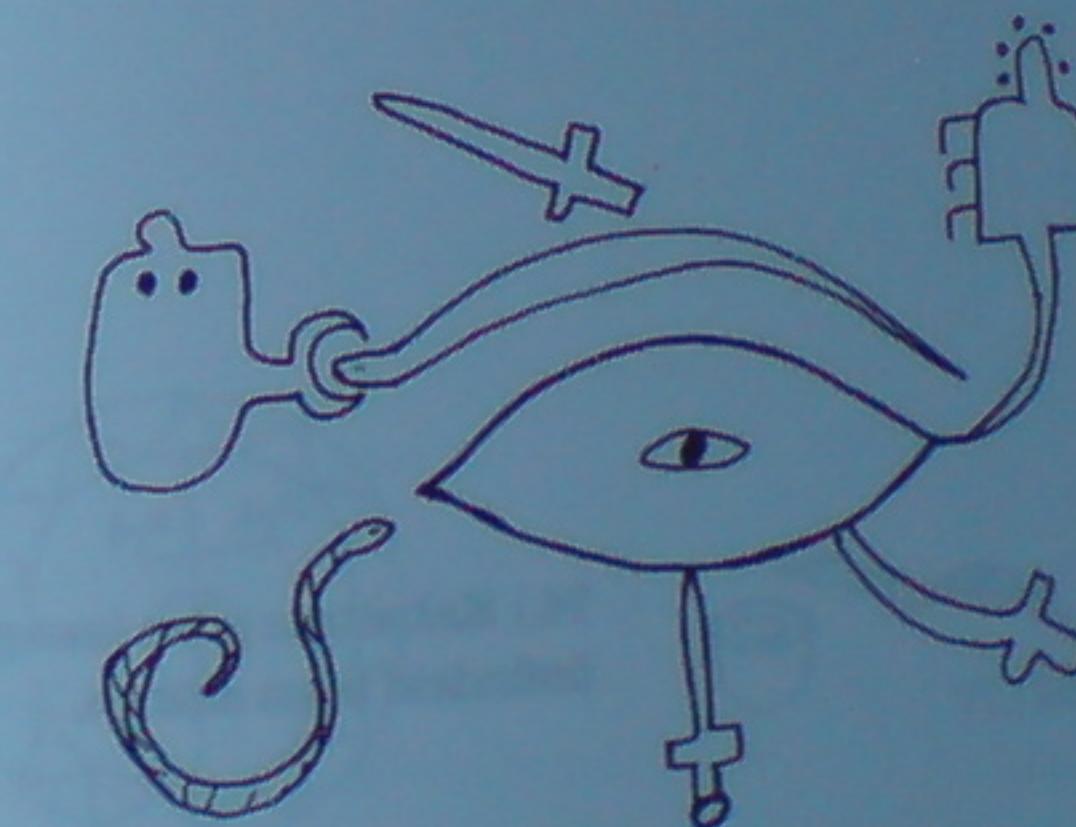
68.) Dört mezard. Dört kuyu.

69.) Bir açık mağara.

70.) Kayada kabartma koç. Yanında üç basamaklı merdiven. Baktığı yerde üç çakıl yığma.
Mal ortadaki yığmada.

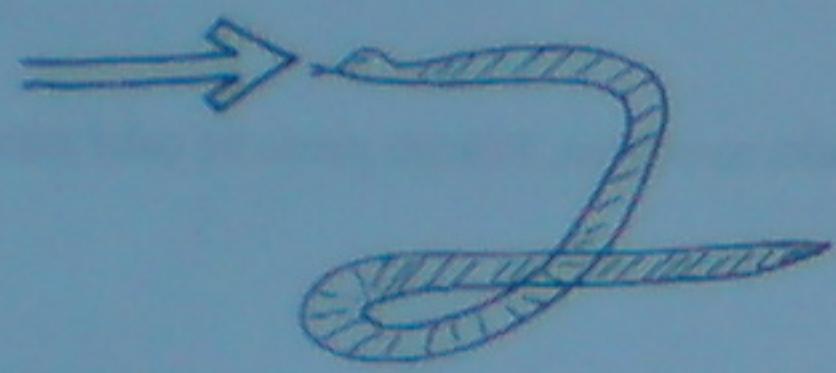
71.) Gözün karşısında yığma tepe. Eşkiya parası. Tılsımlı. Paralar zehirli. Beş odaklı mahzen.

KT 850A -
KT 851A -
50
501

72.) Ok istikametinde alle mezahğı. İldi patikanın birleştiği noktası. Kare taşı bul.

73.) Kabartma yılan oka bakıyor. Baktığı yönde taş yığını, mağara girişи.

74.) Kabartma yılan tasa gidiyor. önungdeki taşın altında.

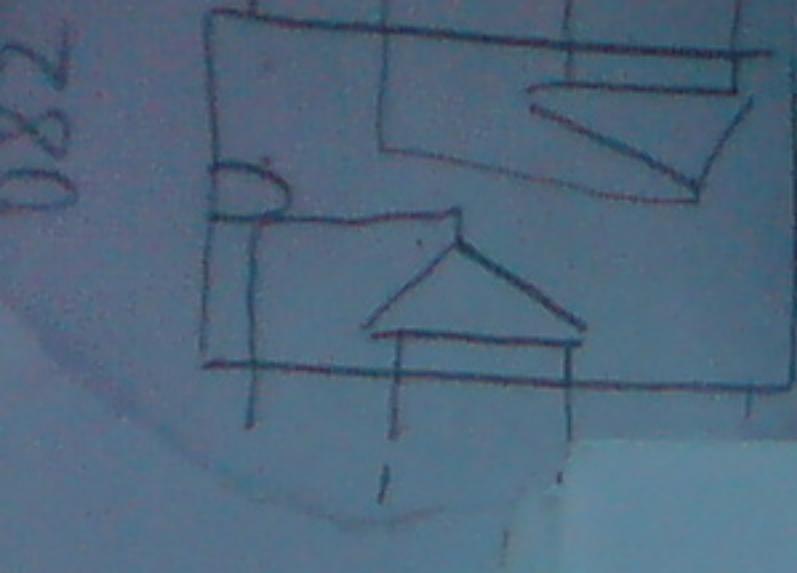
75.) Mah içinde. Kırılır.

76.) Mah içinde. Kırılır.

77.) Mah içinde. Kırılır.

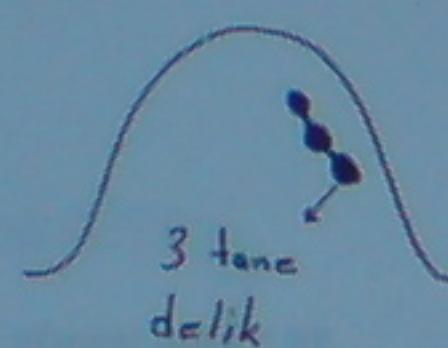
KT 850A-
KT 851A-

50

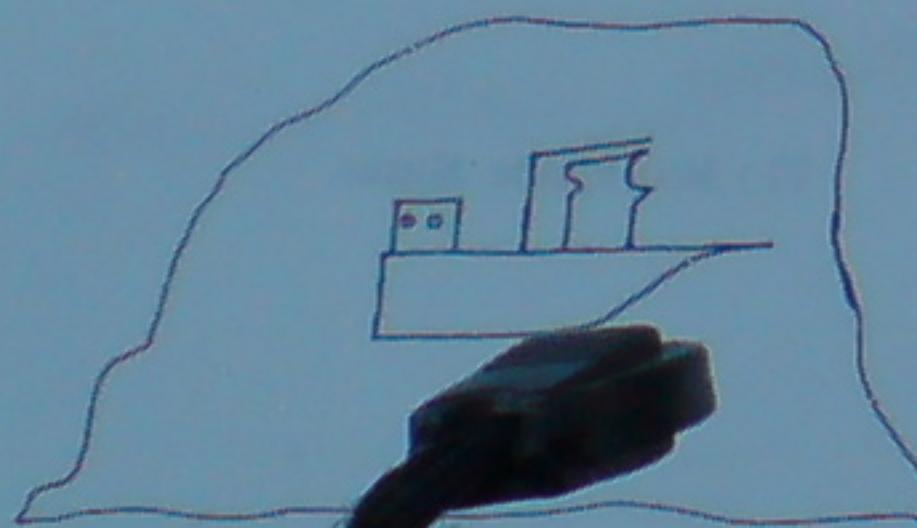
501

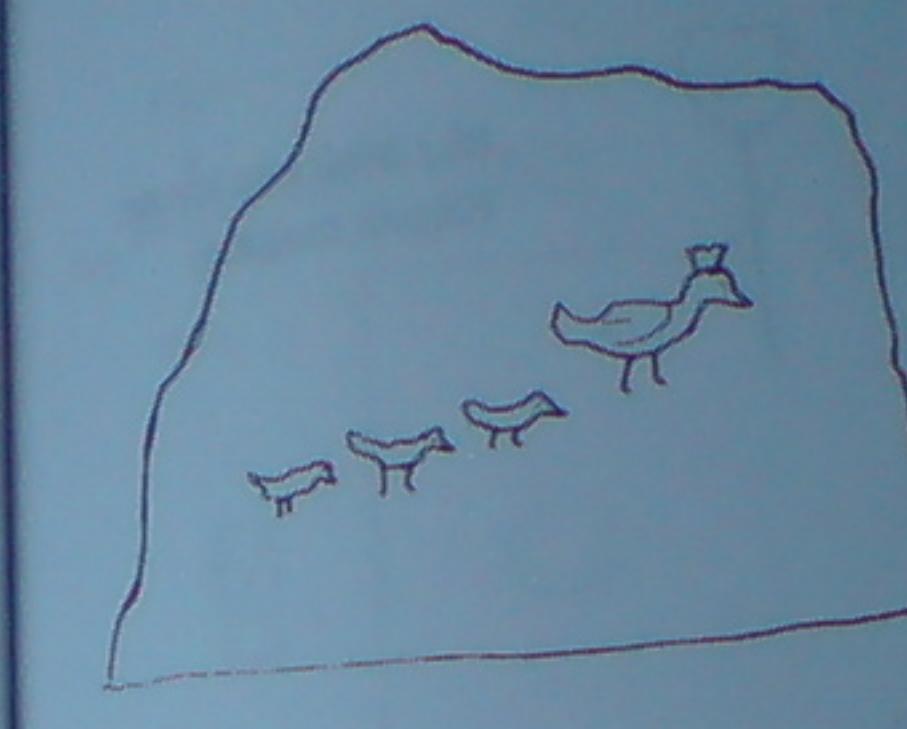
78.) Çete parası. Adamın baktığı yönde çakıl yığma.

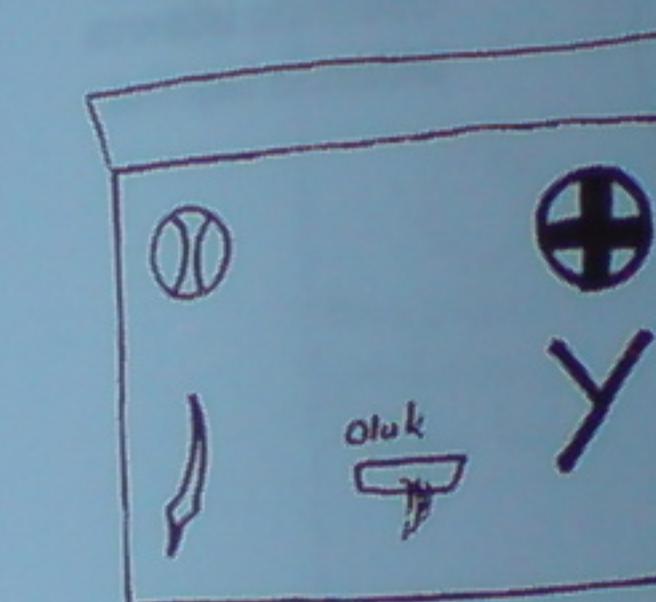
79.) Kayada sağ el izi. Karşısında üzerinde üç delik olan kaya. Üç mezarı verir.

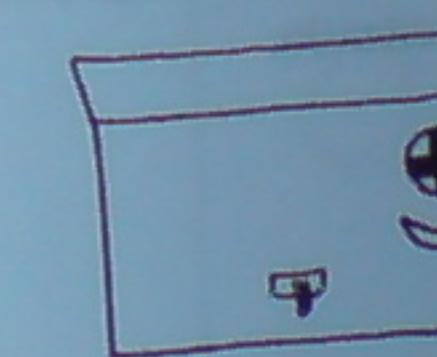
80.) Kabartmagemi ortasındaki direk kurılmış. Mali gemin'in ucundaki büyük kayanın içinde. Kamara şeklinde.

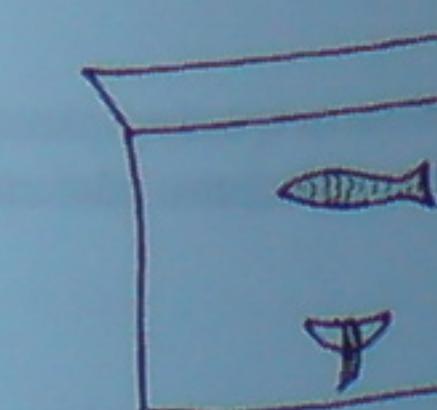
81.) Tavuk civciv. Bölge işaretidir. Burası üçüncü bölgedir. Kimilerine göre müjdesi tavuçun kursağında veya 21 adım öndedir. Ana parası kaya içindedir (eşkiya işaret).

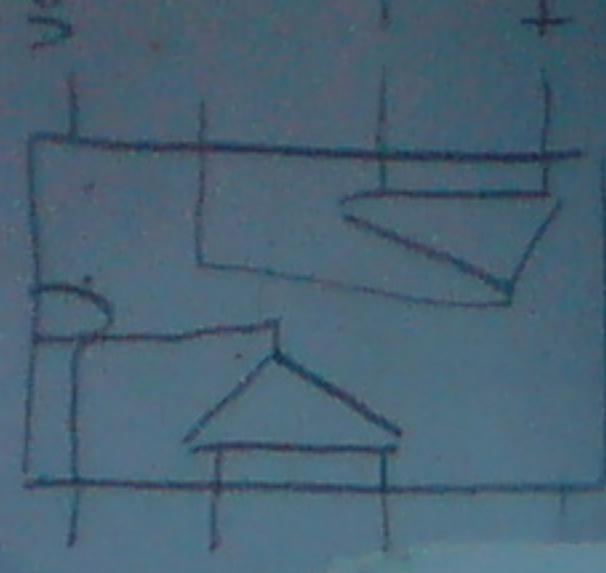
82.) Parası çesmenin içinde veya altındadır.

83.) Parası çesmenin içinde veya altındadır.

84.) Parası çesmenin içinde veya altındadır.

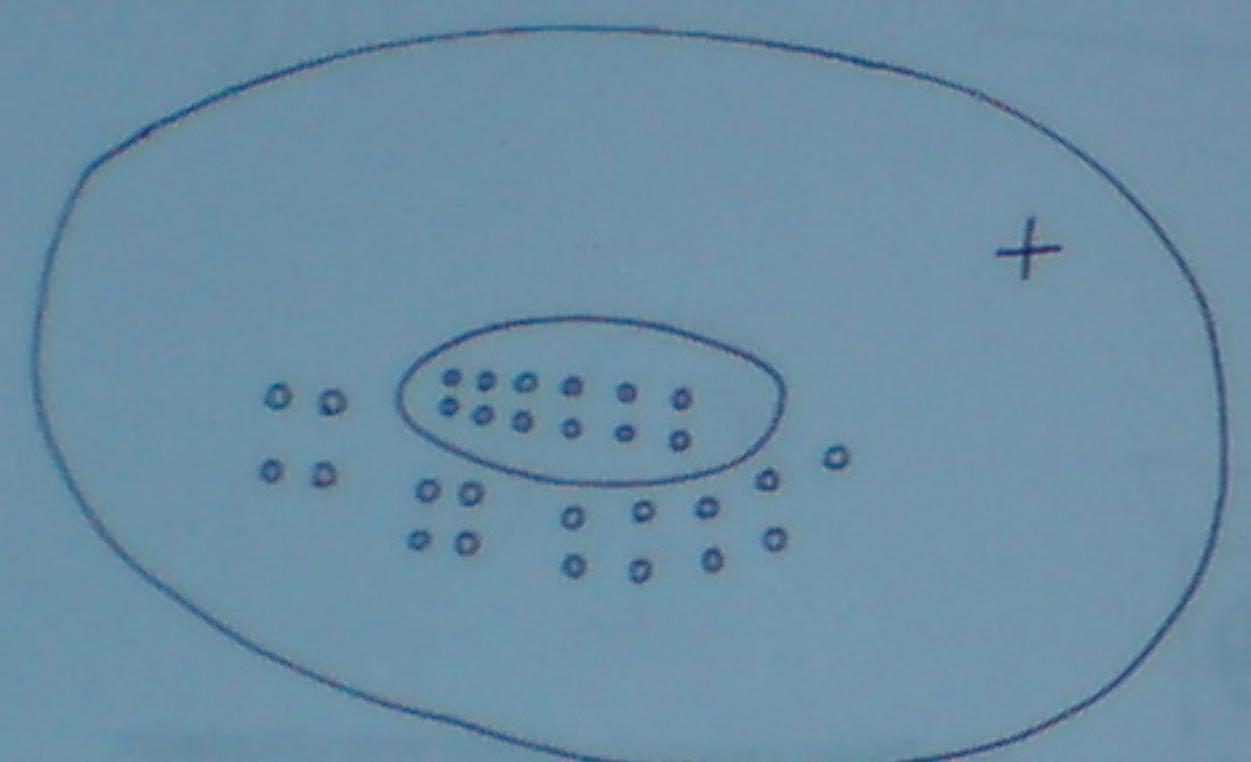

KT 850A-
KT 851A-

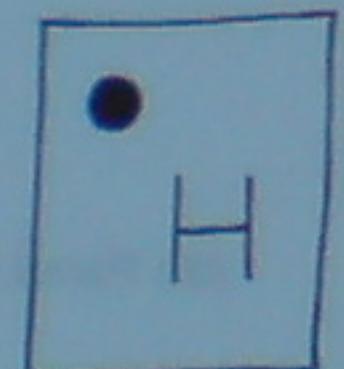
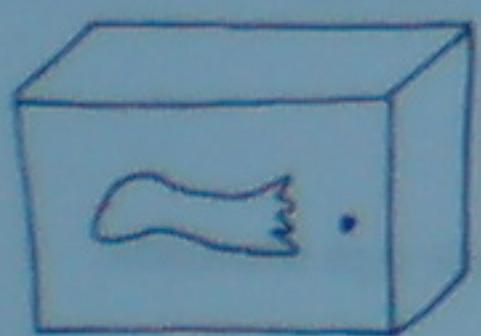
50
50

85.) Mal elin içinde.
Kapalı mağara.

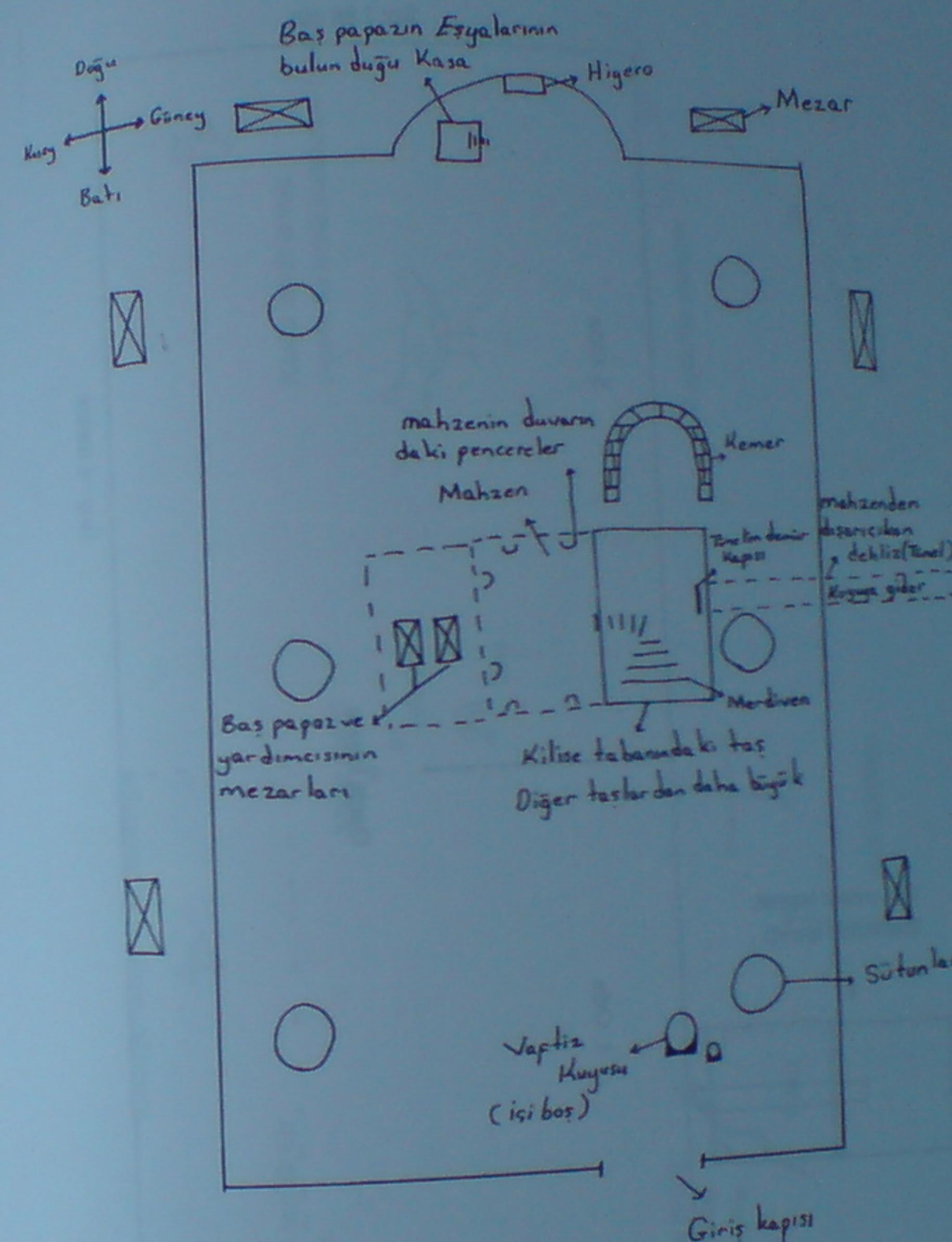
86.) Mezarlık alanı.
Üzerinde istavroz
bulunan taşı bul.

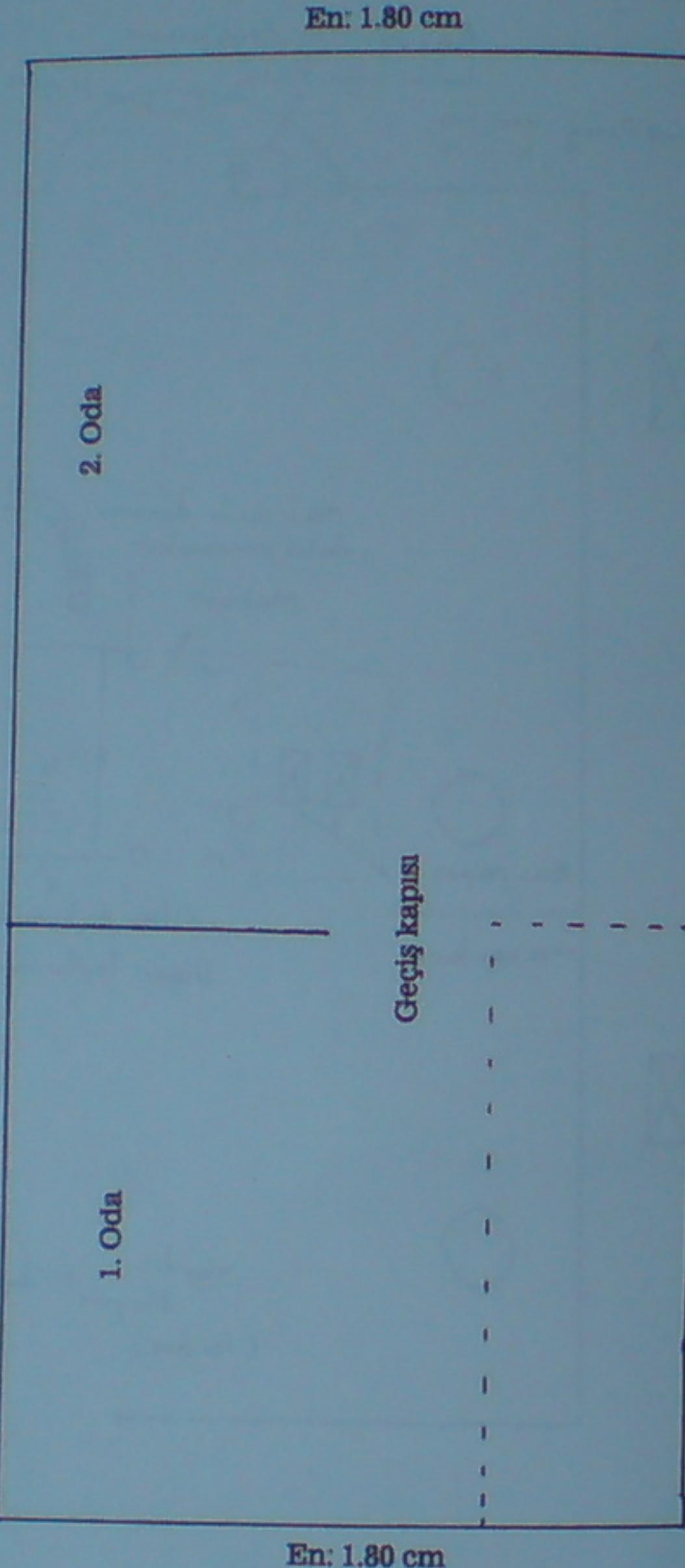
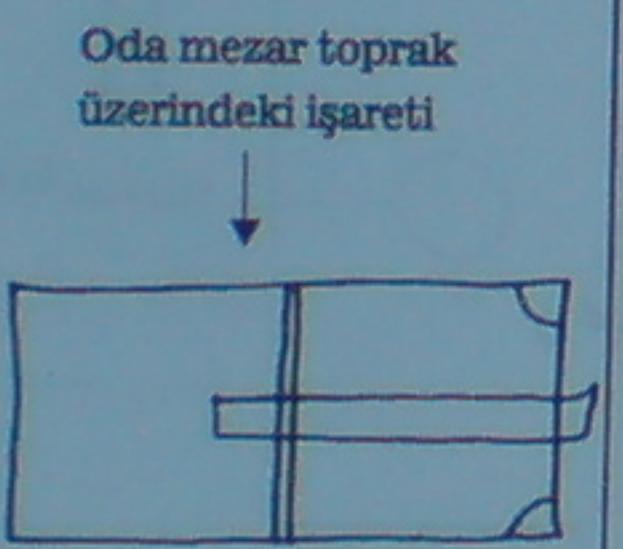
87.) Noktaların olduğu yönde.
Taşın altında.

88.) Sal taş, mezarın içinden çıkmıştır.
Yanda bir mezar olduğunu gösterir.

89.) KİLİSE KROKİSİ

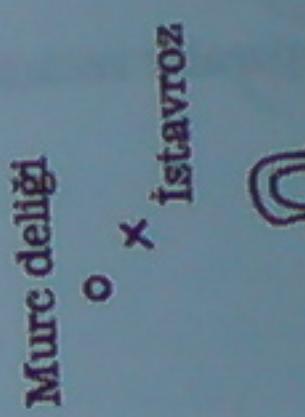

90.) Mezarın tavanı 4 parça taşıla kaplı. Duvarları örme taş. Dönem soygunu. Zemini toprak.

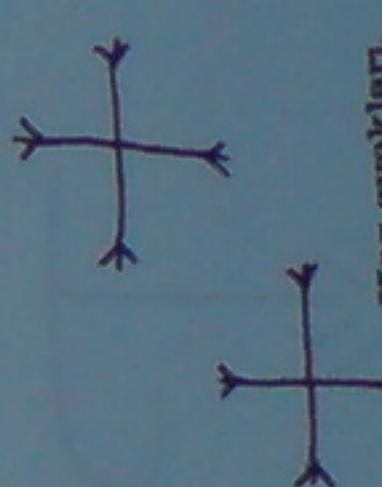
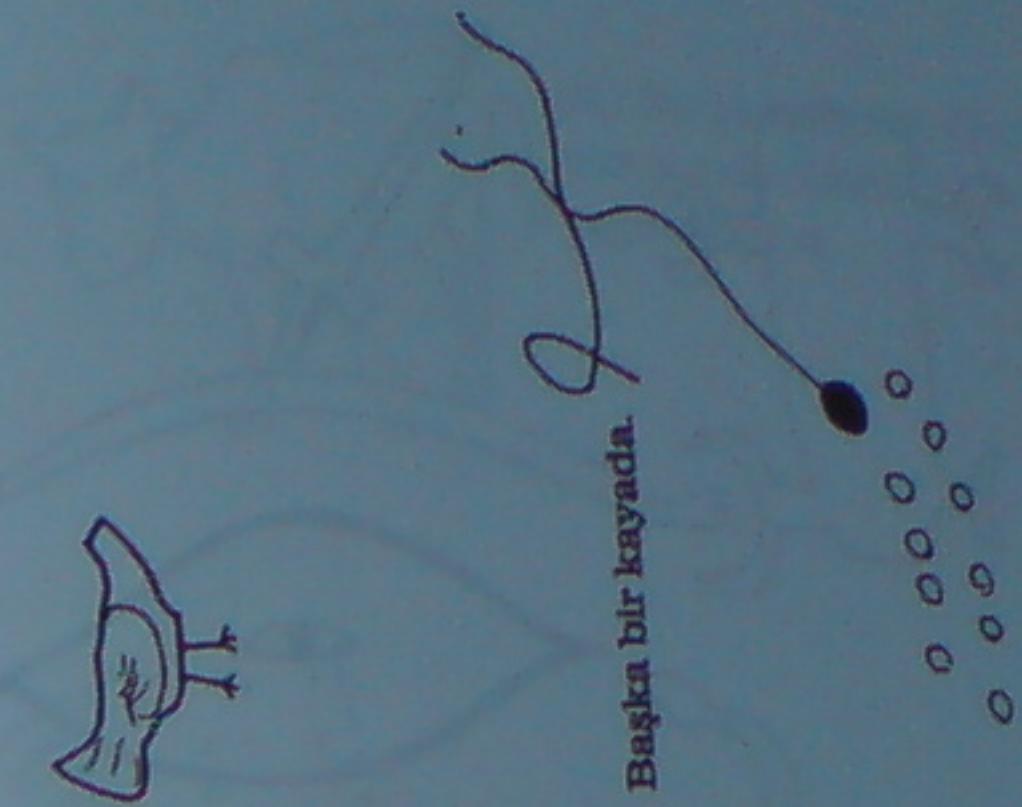
Kabuğu olmayan kaplumbağa.

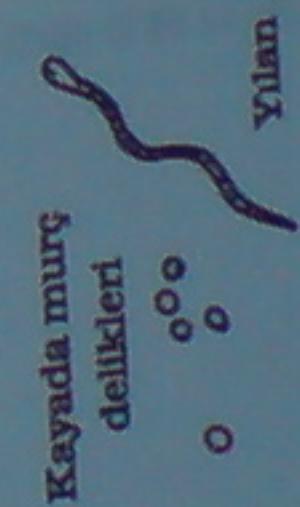
91.) Bu işaretler 1 km'lik bir arazide dağmuktur.

Kafası kesik tavuk
Gövde ile kesiş kafa arası 7 metre.

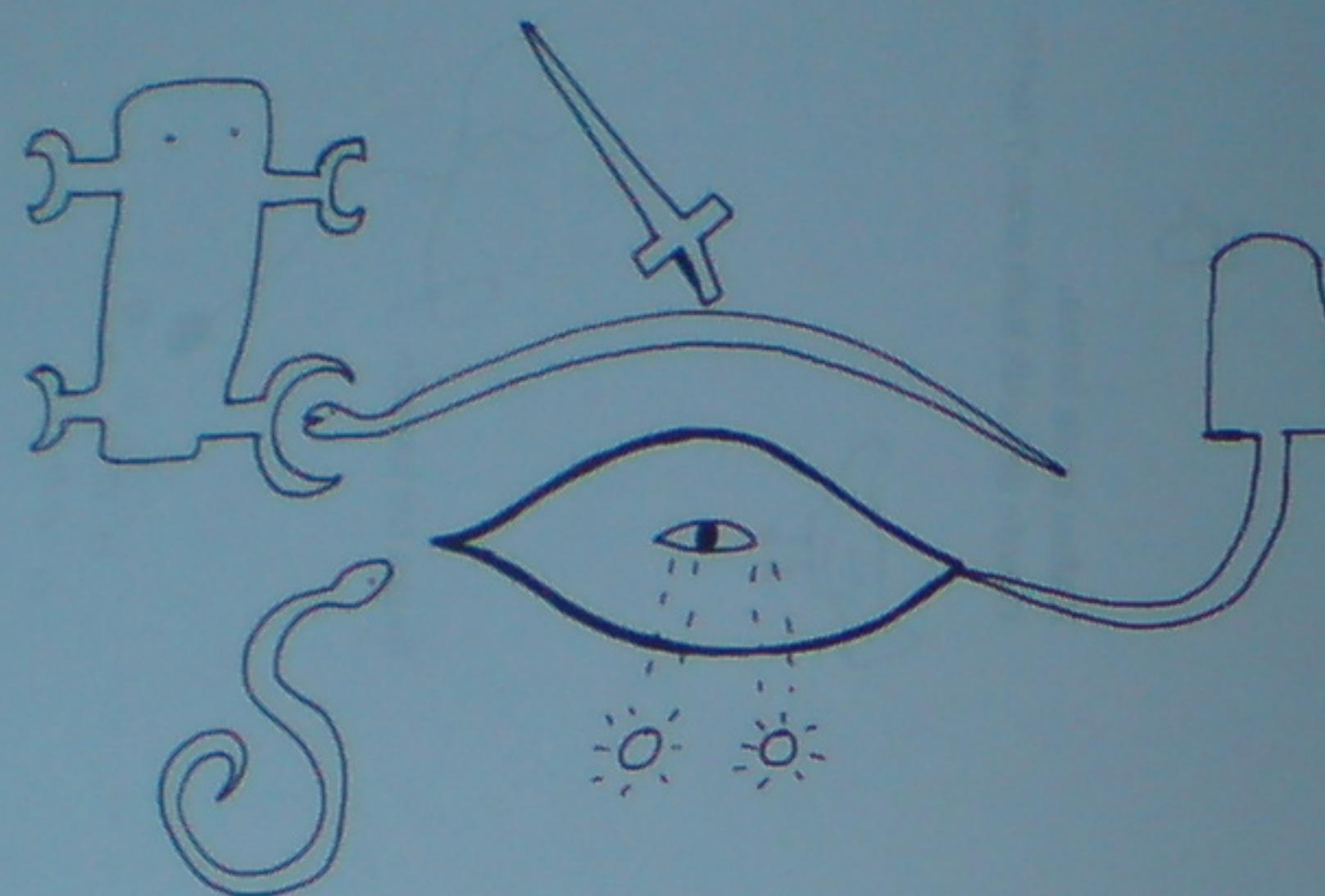
Kaz uylukları.

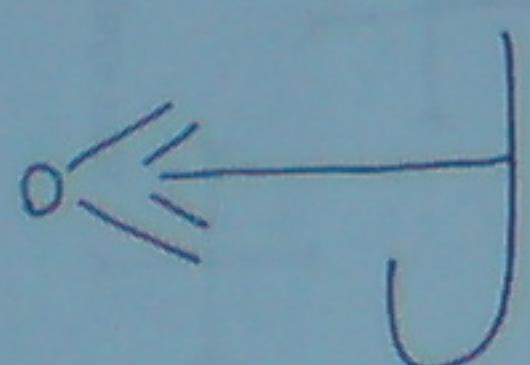
Kayada murş delikleri

Dama taşı

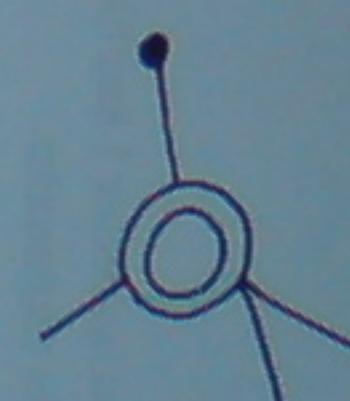
92.) Gözün karşısında iki mezar. Tılsımlı, paralar zehirli. Eşkiya parası.

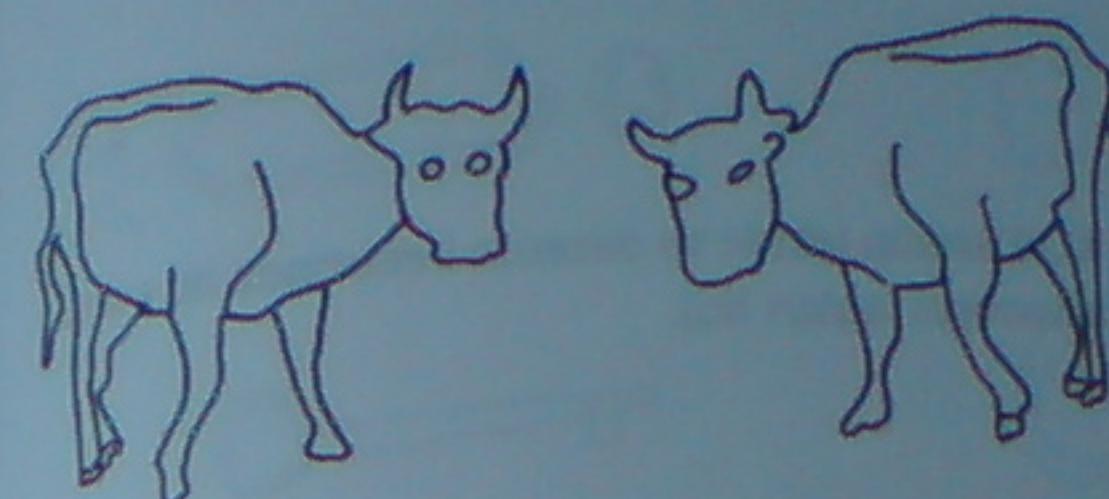
94.) Ok istikametinde mezar.
Okun boyunu ölç ve 68'le çarp.

93.) 3 civili nal
mali altında.

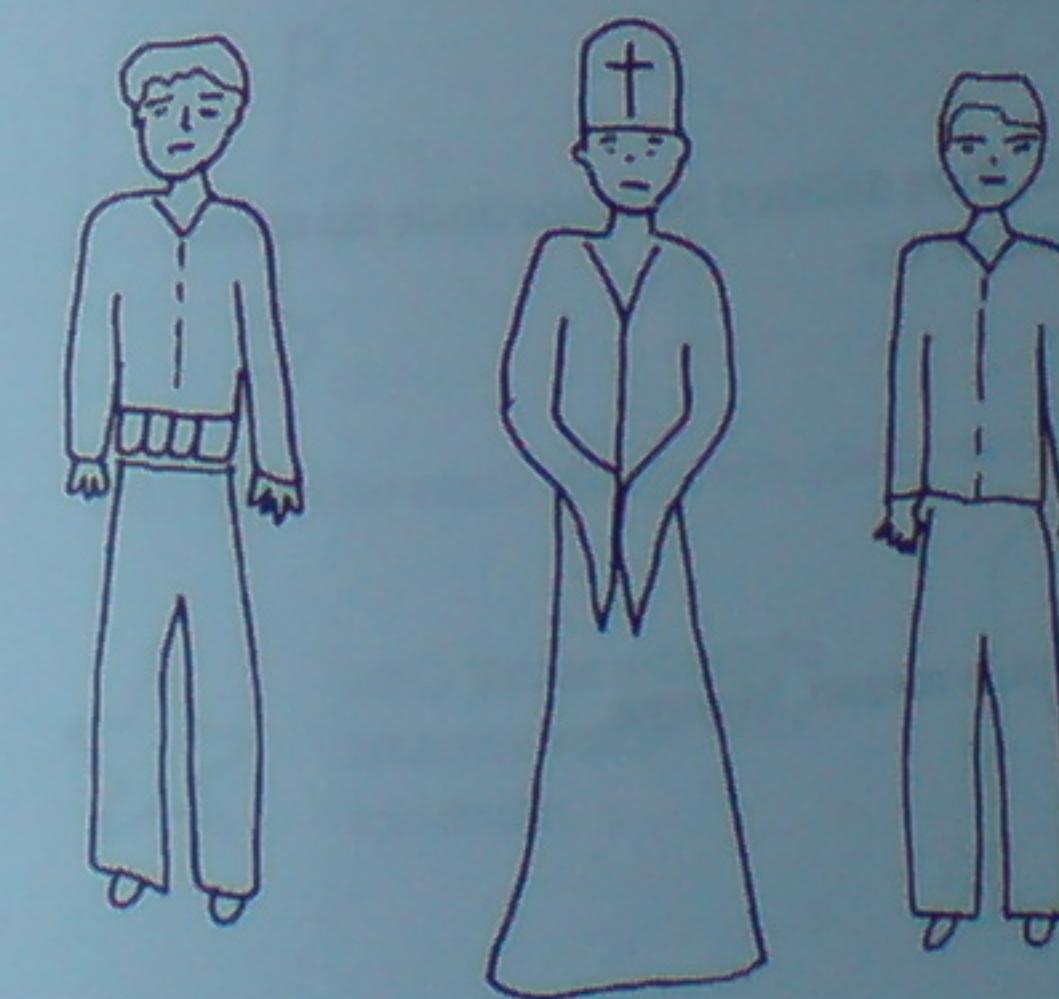
95.) Kuyu bulunacak, murç deliğinin
istikametinde.

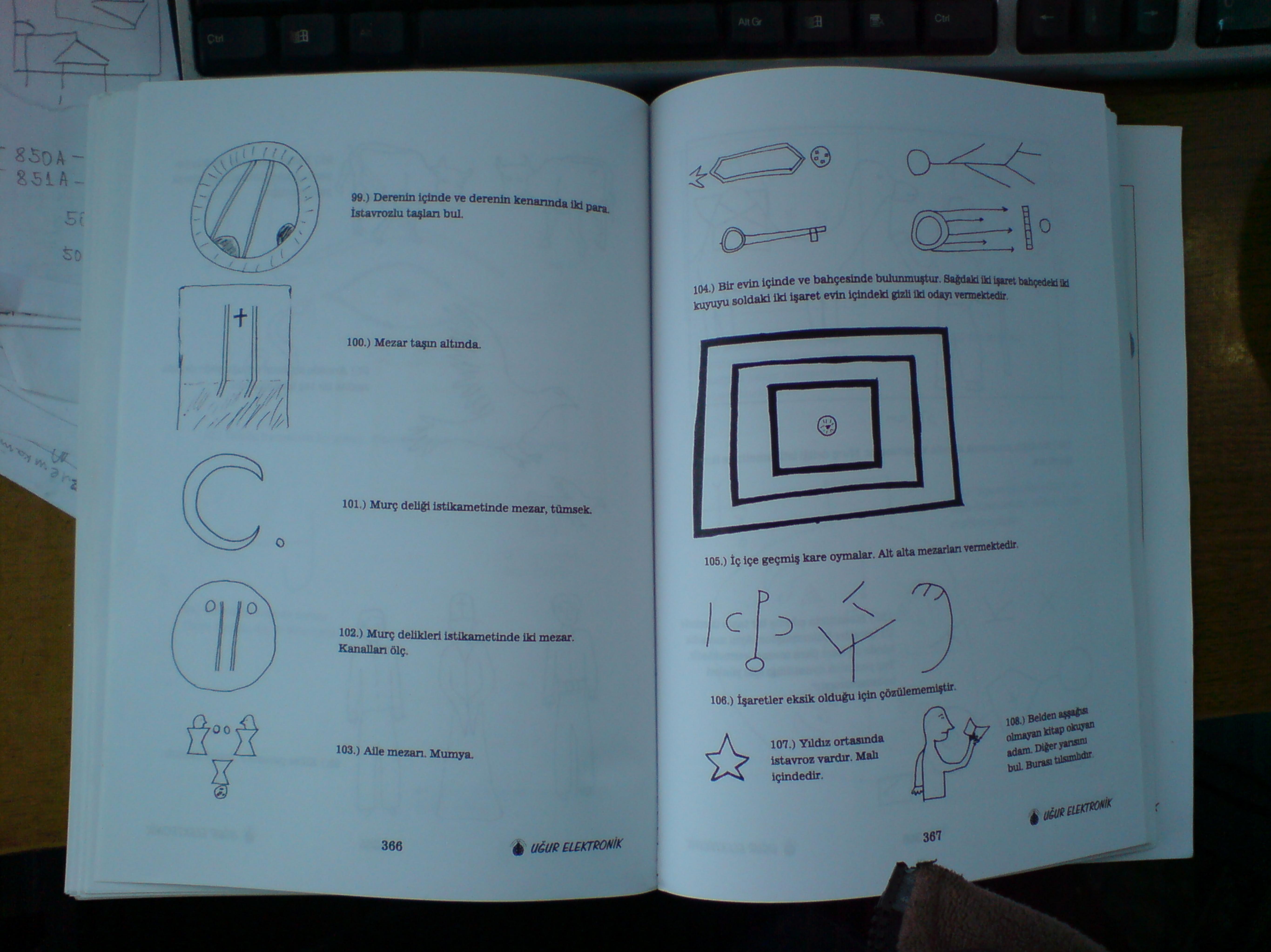
96.) Eşkiya işaretidir. Bir kayın
parçaından. Çözümü tam olarak
yapılmamıştır.

97.) Arazide kuşların uçtuğu yöde değişik
renkte bir taş bulunmaktadır.

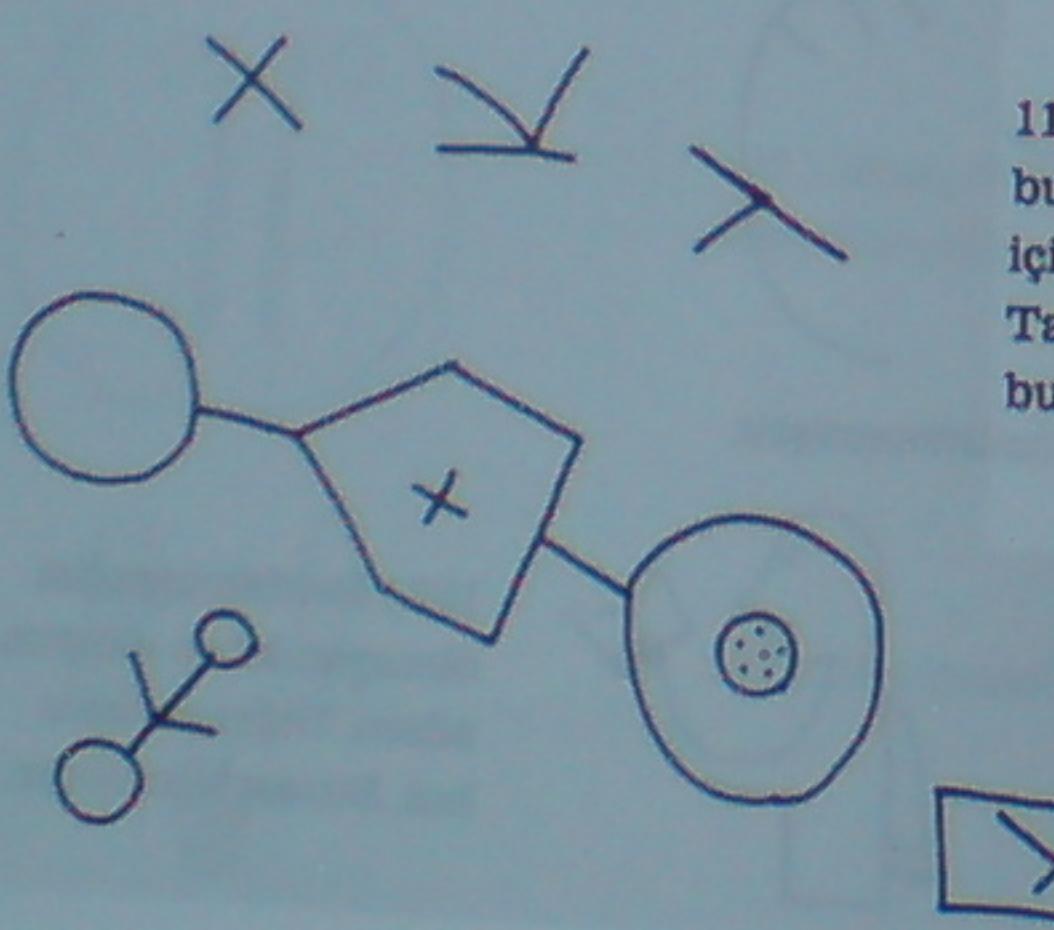

98.) Kilise parasıdır. İşaret eksiktir.

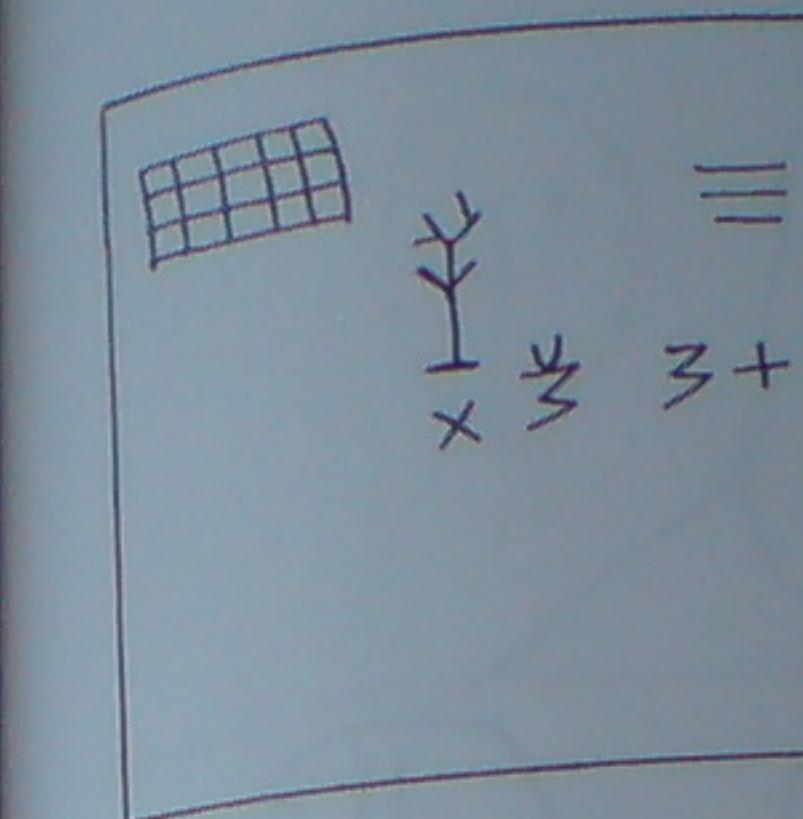
109.) Bir dağın yamacında kayada kabartmadır. Murç deliği istikametinde ikinci işaretin ara.

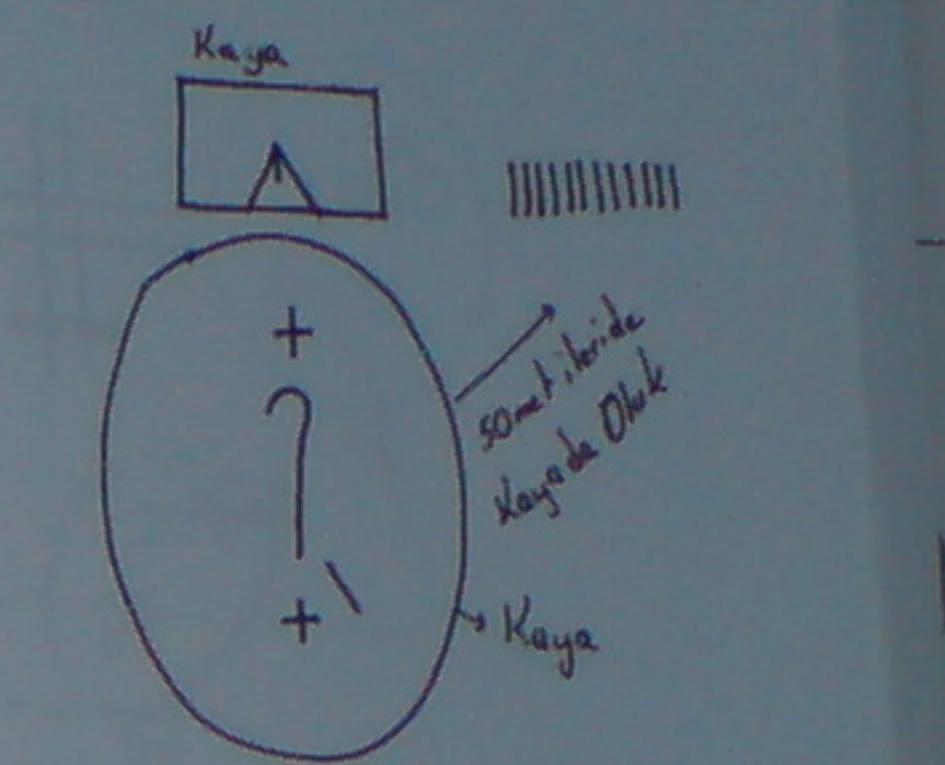
110.) Mezarlıkta çıkışmış bir taşın üzerinde bu işaretler bulunmuştur. Aynı mezarlık içinde üç tane para mezarı vermektedir. Taş yerinden oynatıldığı için yönleri bulunamamıştır.

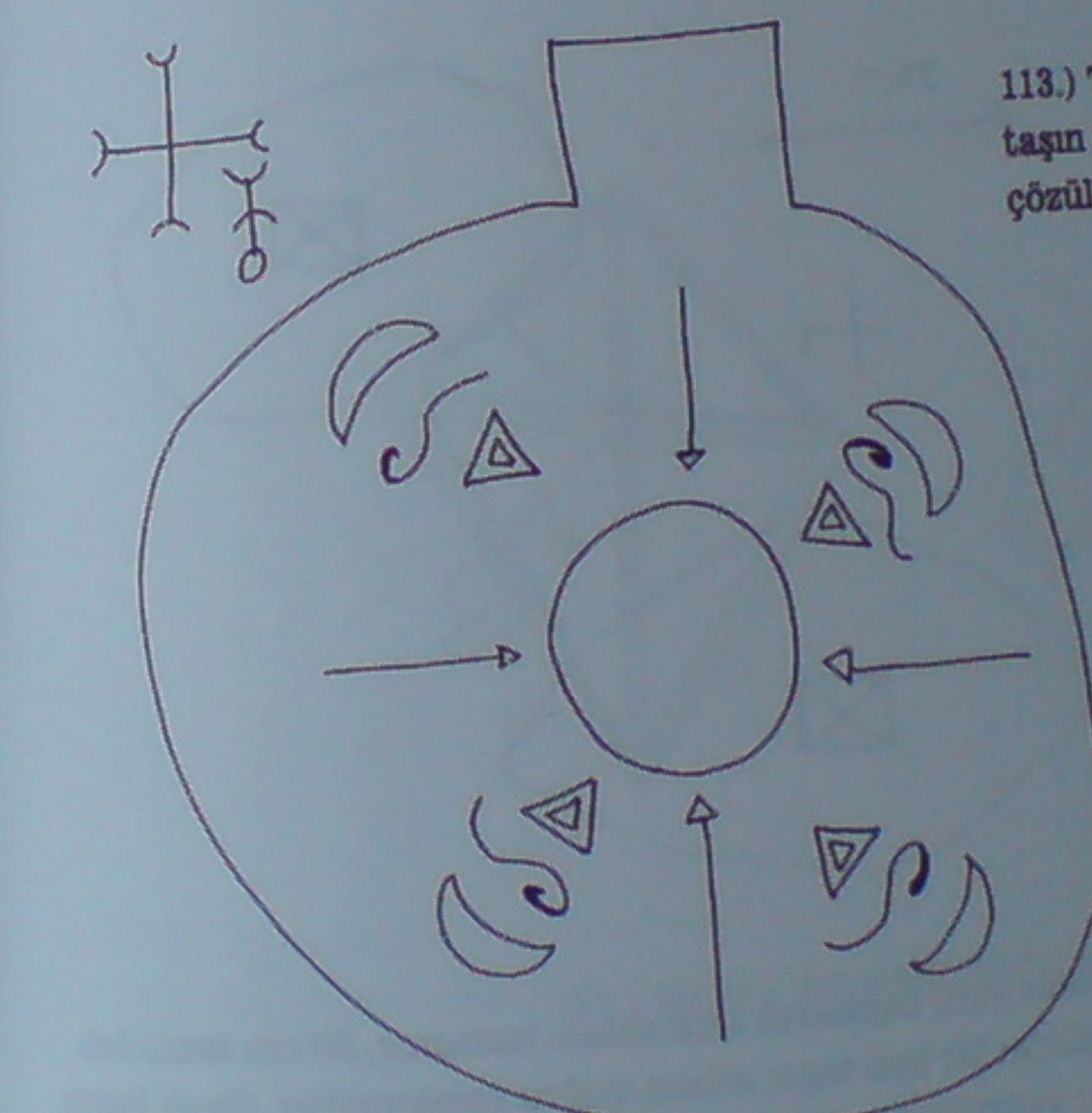
109.) Bir dağın yamacında kayada kabartmadır. Murç deliği istikametinde ikinci işaretin ara.

111.) İşaret eksik olduğu için çözülememiştir (bir ırmak çatagina yakın mahzenden bahsedilmektedir).

112.) Alt alta iki mezar.

113.) Toprak altından çıkışmış bir taşın üzerinde Anlamı daha çözülememiştir.

Ctrl

Alt Gr

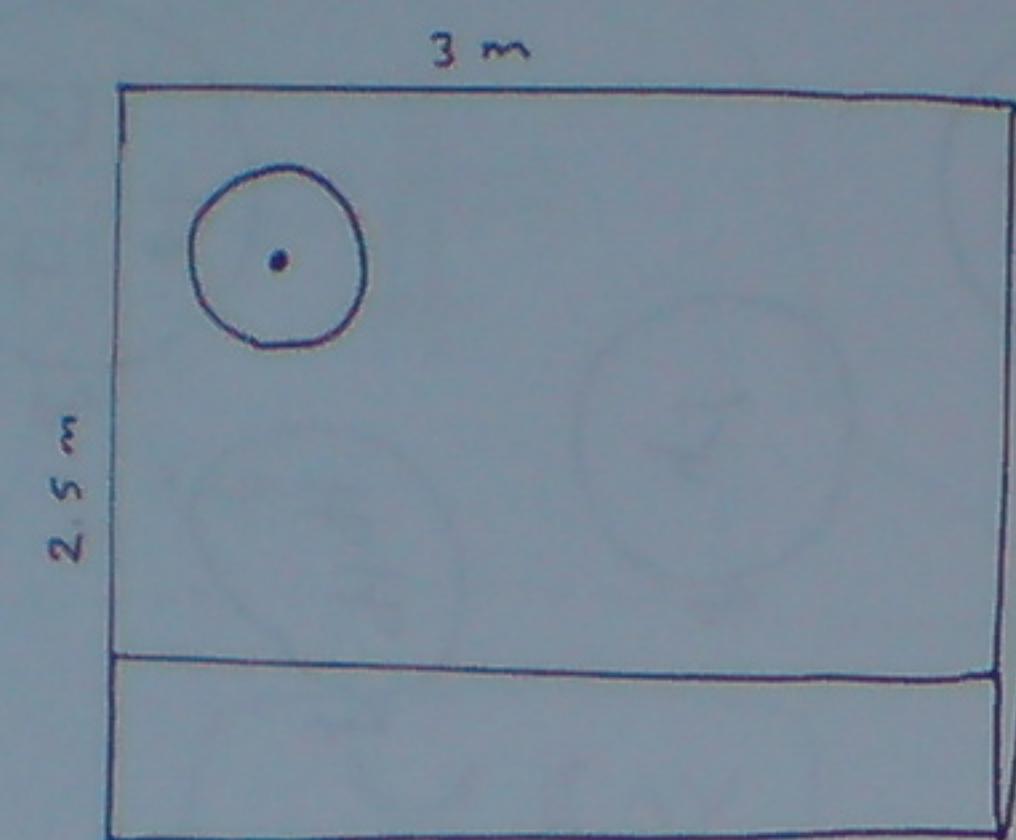
Ctrl

T 850A -

T 851A -

5

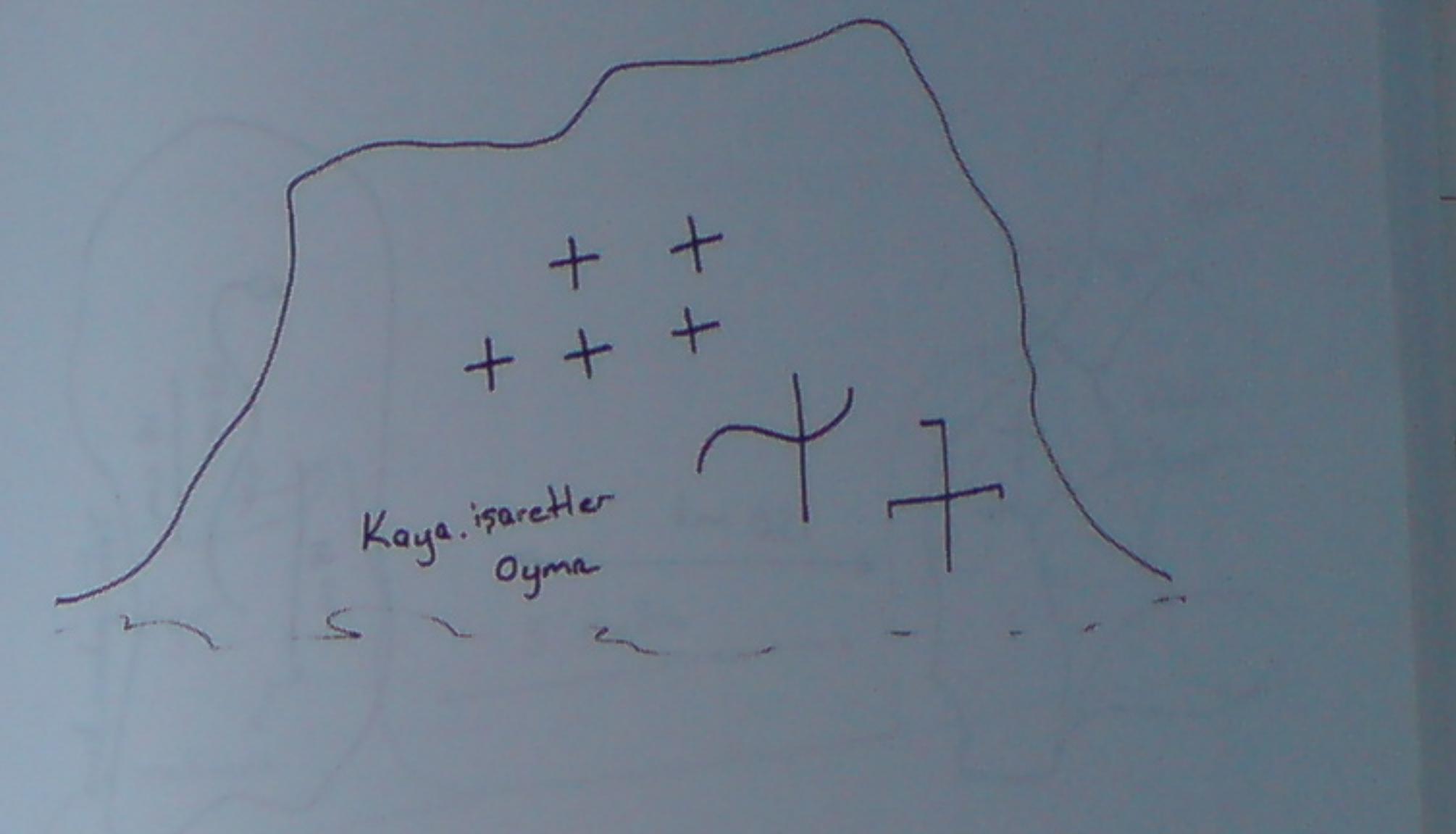
50

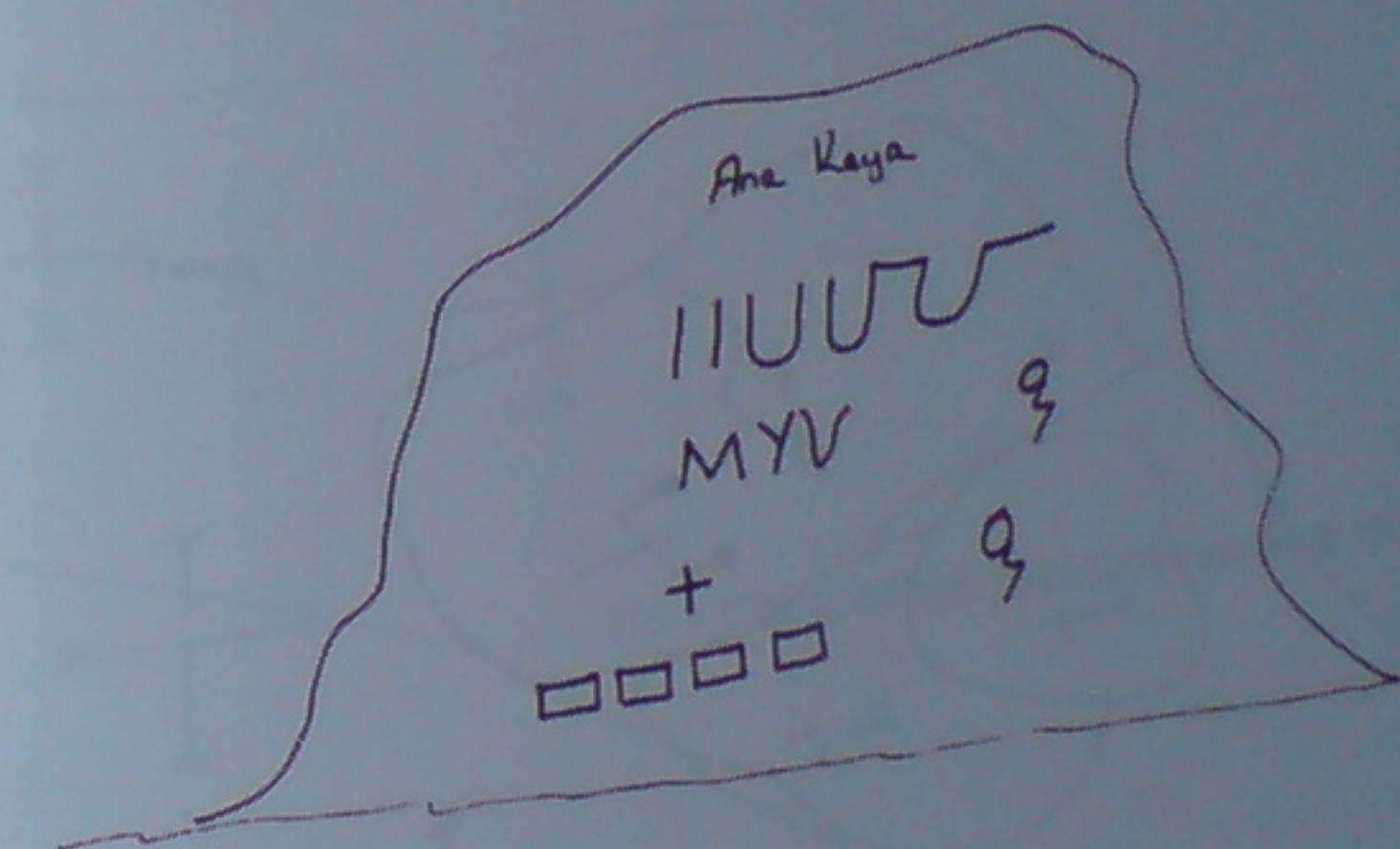
118.) Küp şeklinde kaya, üstünde oyma daire, yuvarlak bir taşıla üstü kapatılmıştır.

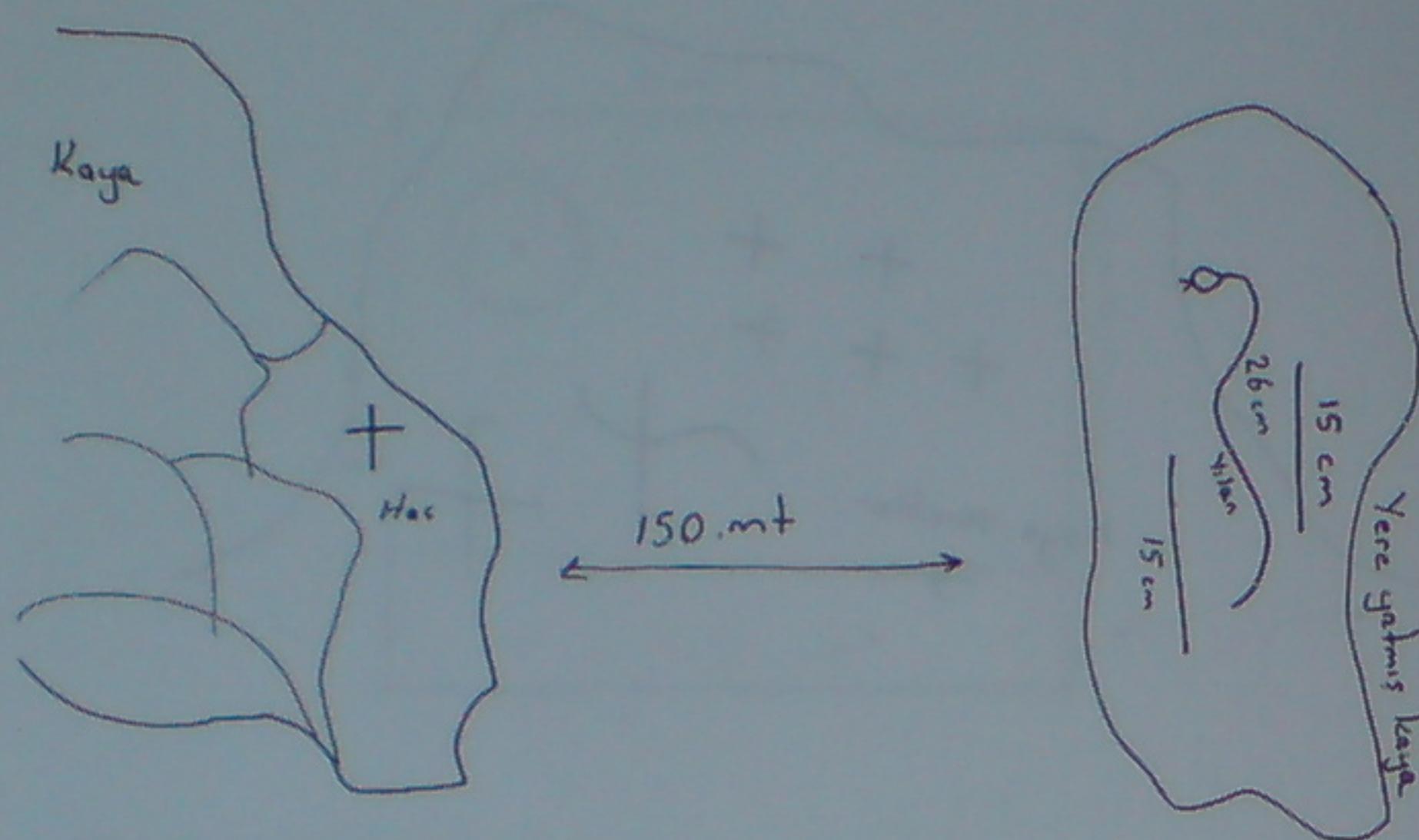
119.) Kaya üzerinde oyma olarak yapılmıştır. Kilise arazisidir.

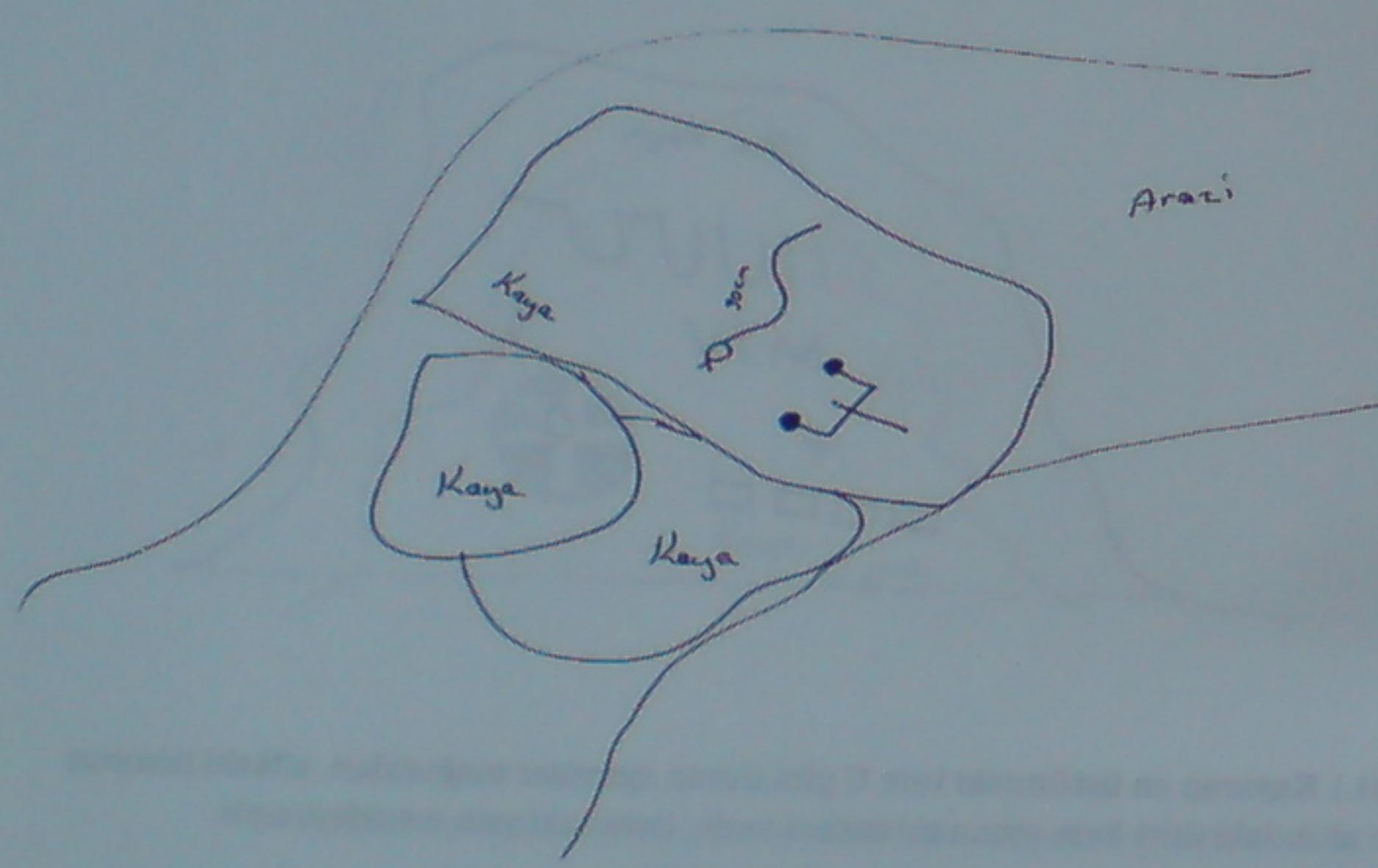
120.) Beş mezar. Sağdaki haçın açık kısmına doğru.

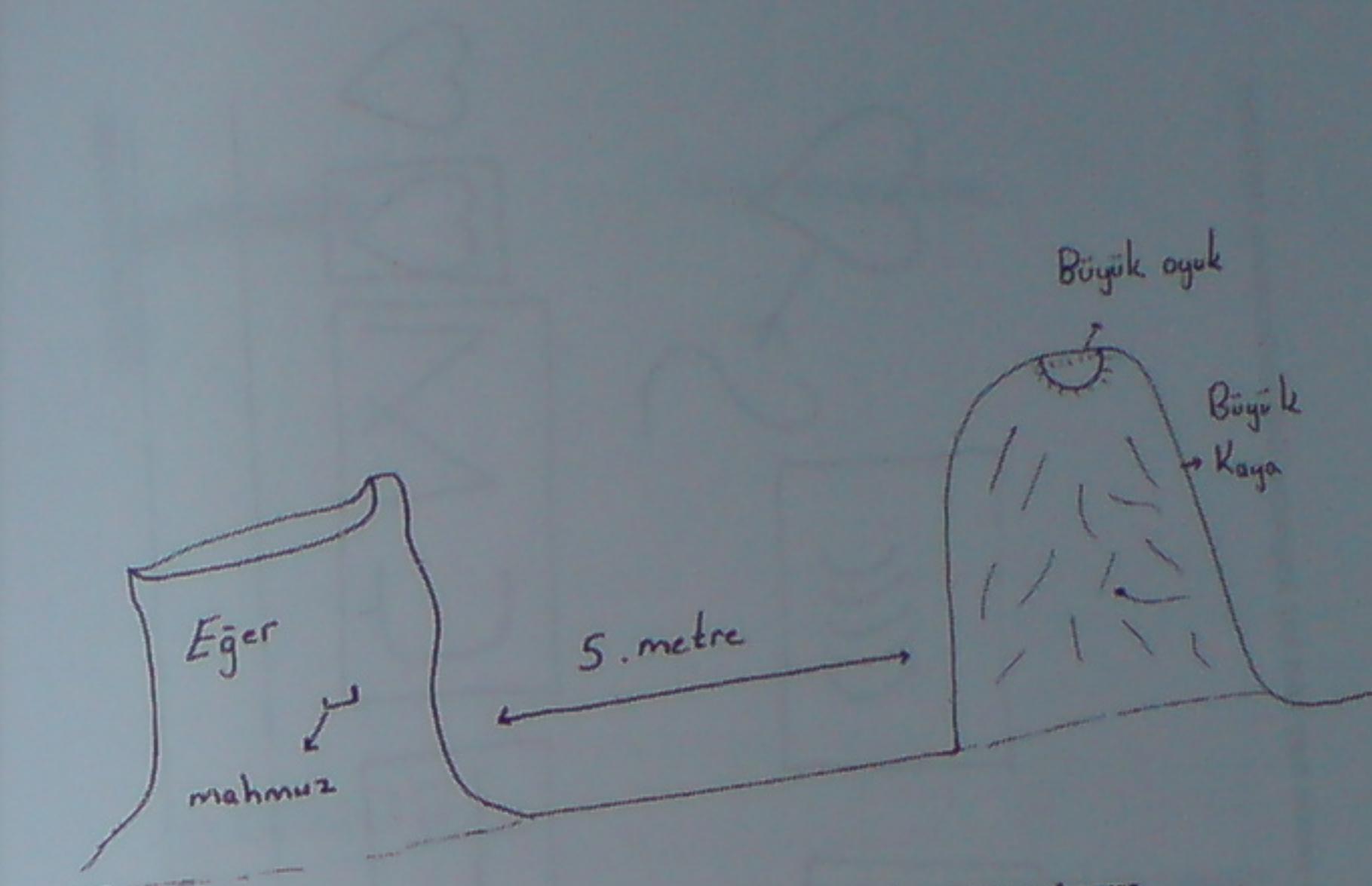
121.) Kayanın en üstündeki ters U gibi duran işaretler mağaraları, alttaki istavroz ve altındaki dört kare oyma mezarlari verir. Ortadaki yazı mesafeyi verir.

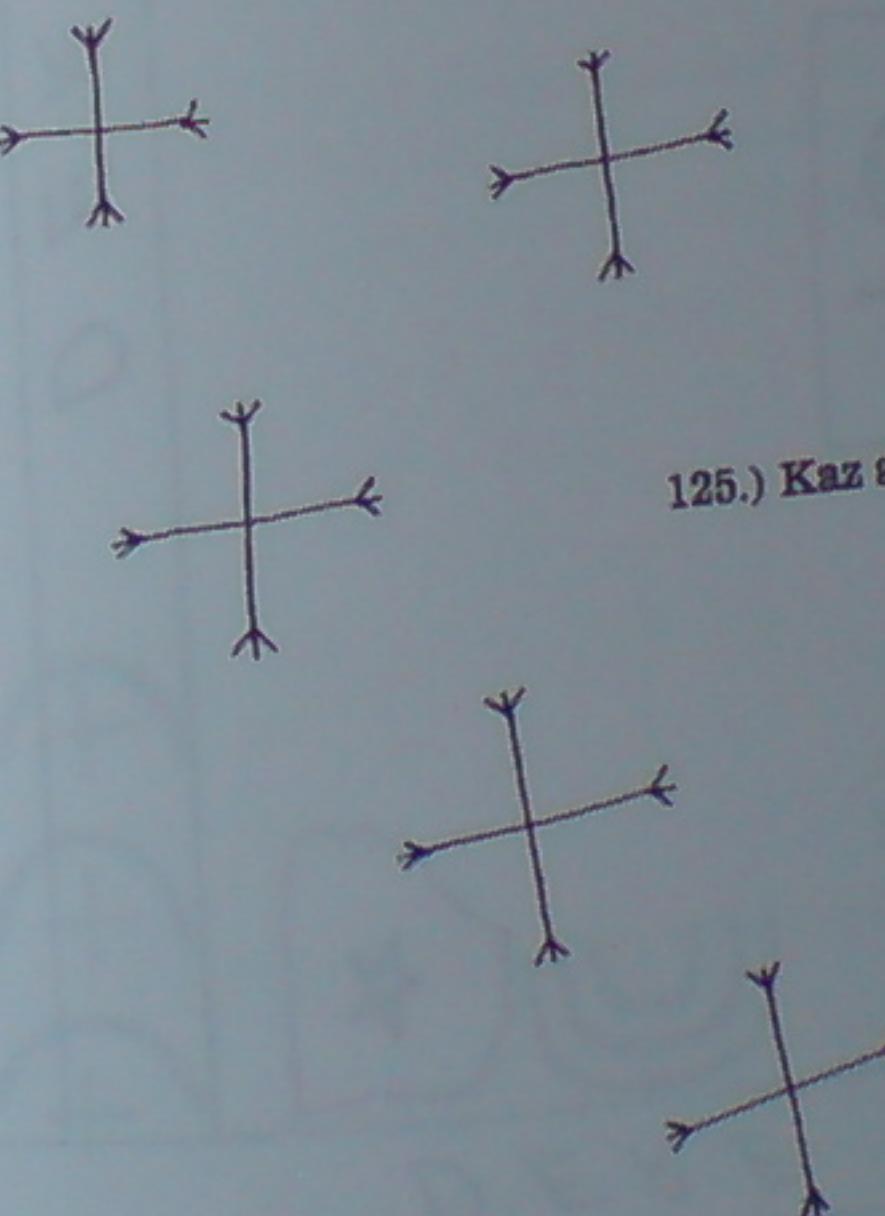
122.) Birbirlerine 150 metre mesafede olan iki kaya. Yılan haçın olduğu kayaya bakar durumda. Yılanın baktığı yerin üç adım önünde mezar.

123.) Yılanın baktığı yerdeki iki kaya kaldırılır. Mali altında.

124.) Büyüük oyugun olduğu yerden parası alınmış.

125.) Kaz ayakları. Yakınlarda mezarlık var.

Ctrl

Alt

Alt

Alt Gr

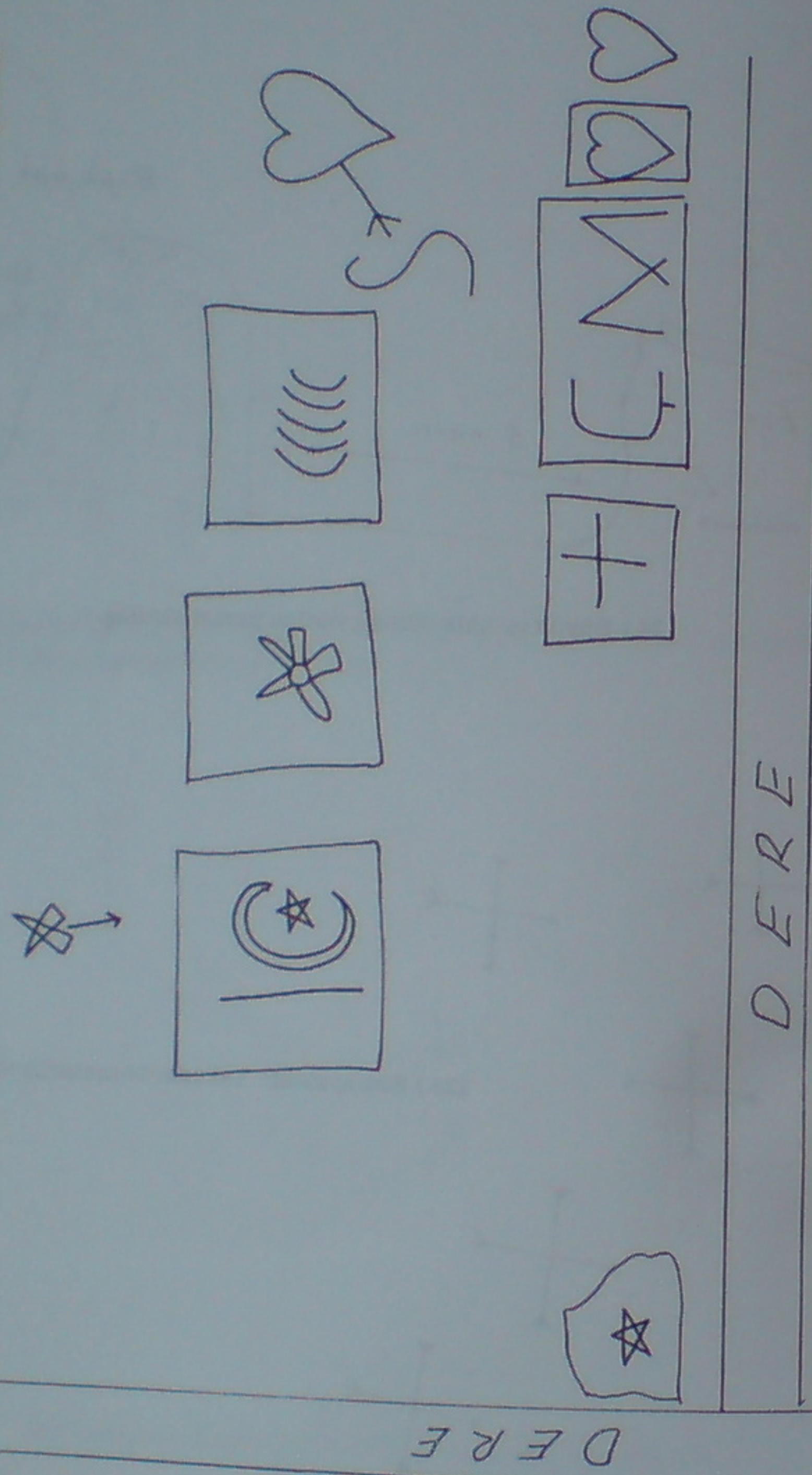
Shift

Ctrl

F

T 850A -
T 851A -5
50

126.) İki derenin kesiştiği yerde her biri bir kıyamın üstündede sahne işaretleri.

376

UĞUR ELEKTRONİK

T

127.) T'nin açık kısmı.

128.) Kare oyma. Her biri aynı mezardır.

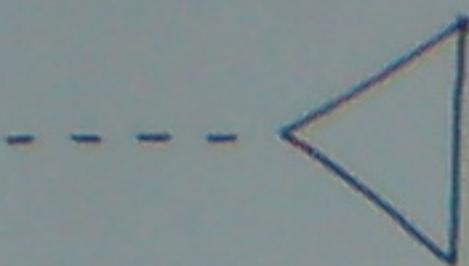
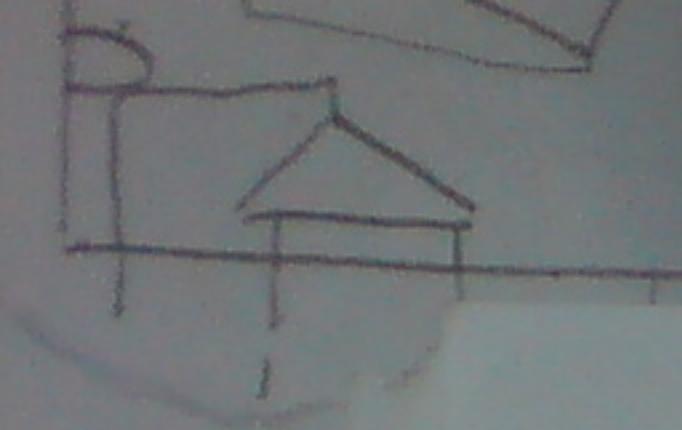
+) + +

129.) Taşın üstünde üç istavroz. Üst üste üç mezardır.

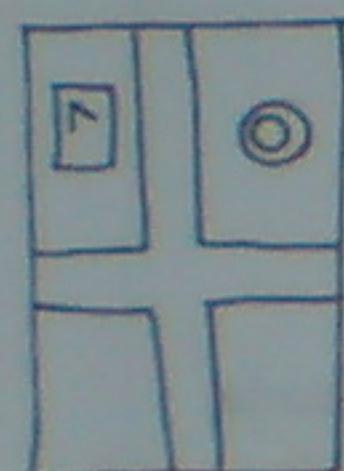
377

UĞUR ELEKTRONİK

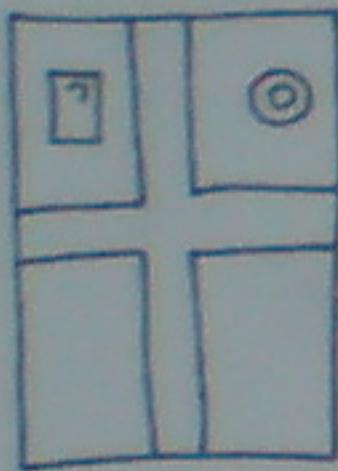

130.) Mahzen işaretidir.

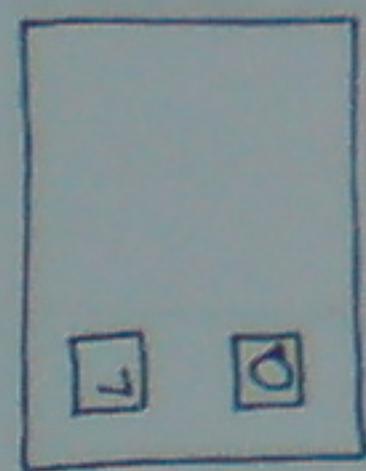
850A -
851A -
5
51

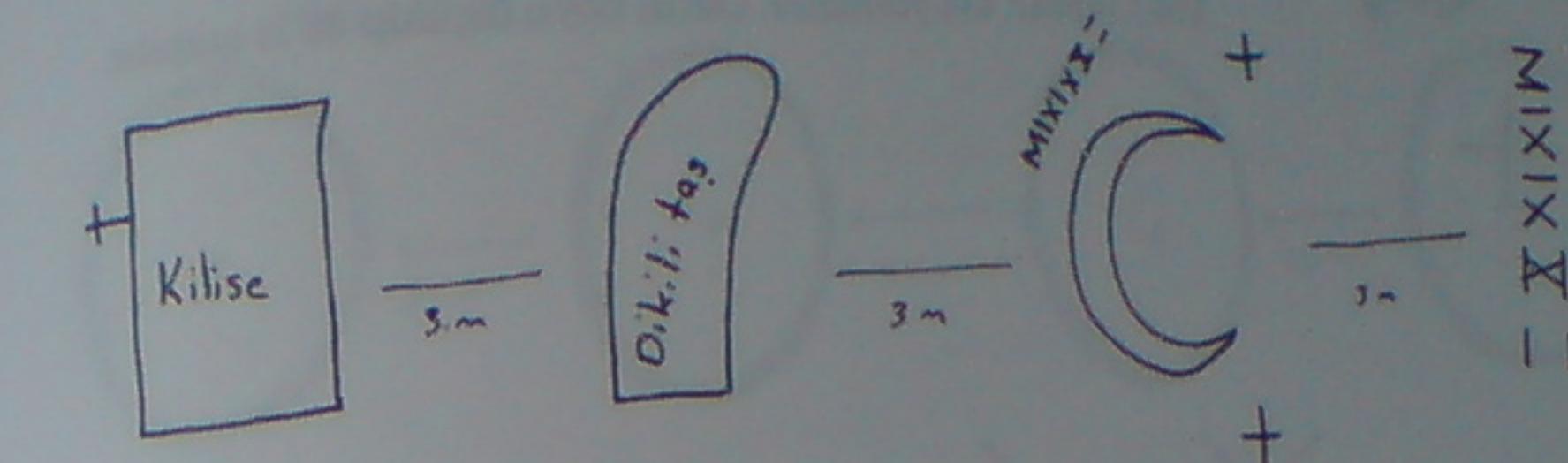
131.) Bir evin duvarında bulunmuştur.
alttaki iki işaretle beraberdir. Bu taşın
sağ tarafındaki daire evin içindeki kuyuyu
sol tarafındaki işaret şömineyi gösterir.

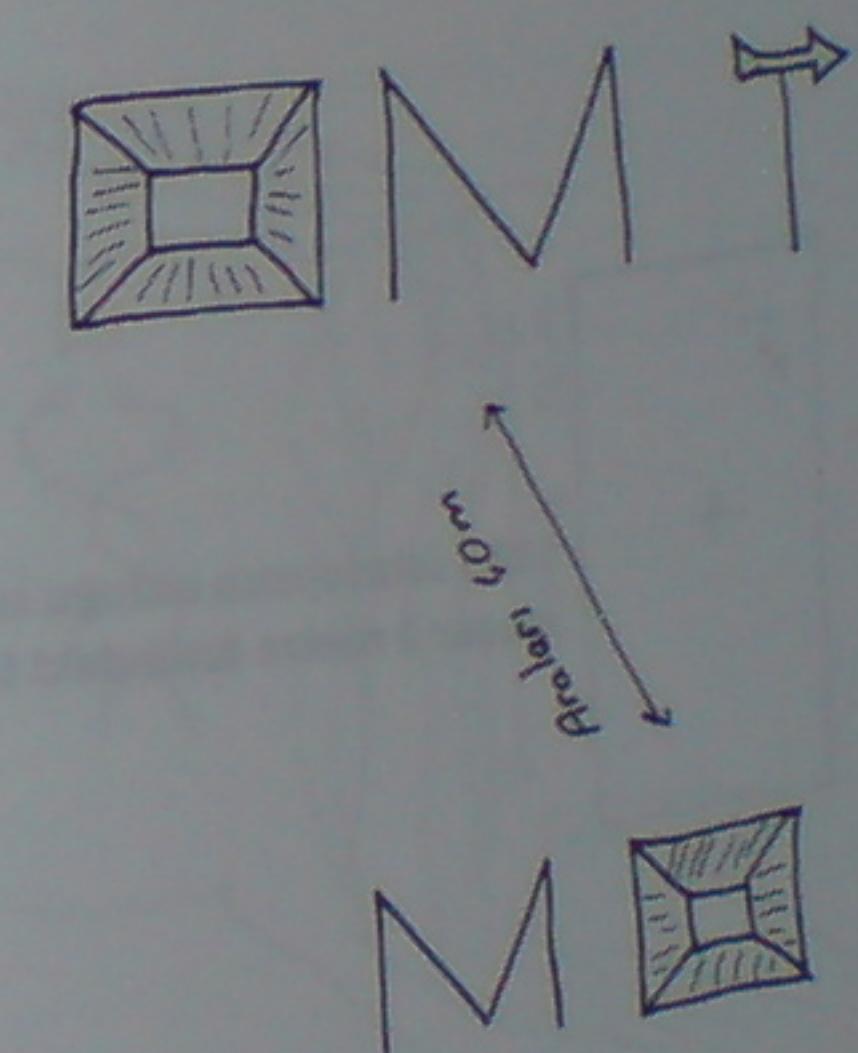
132.) Yukarıdaki işaretin aynısı gibi gözüksede
sol taraftaki işaret şöminenin üzerinde olması
gereken işaretidir.

133.) Evin ikinci katındaki odayı ve şömineyi
gösterir.

134.) Kilise, 3 metre karşısında dikili taş, taşın 3 metre arkasında hilal aynı bulunduğu
taş, bu taşında 3 metre arkasında yazının bulunduğu taş. Hilalin iki ucundaki istavroz-
lar mezar işaretidir.

135.) Kayanın içine oyulmuş mezarı gösterir. Okun ucundaki murç deliği istikameti
verir.

Ctrl

Alt

Alt

Alt Gr

Alt

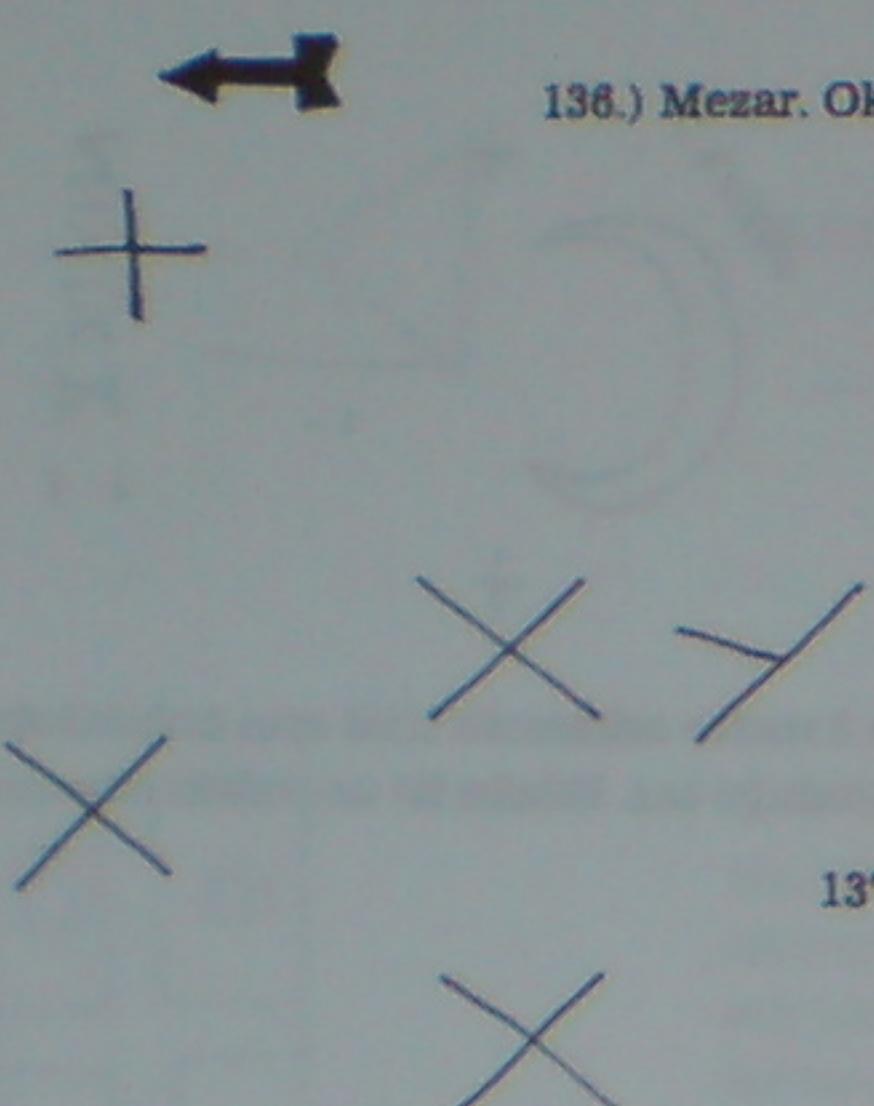
Ctrl

Alt

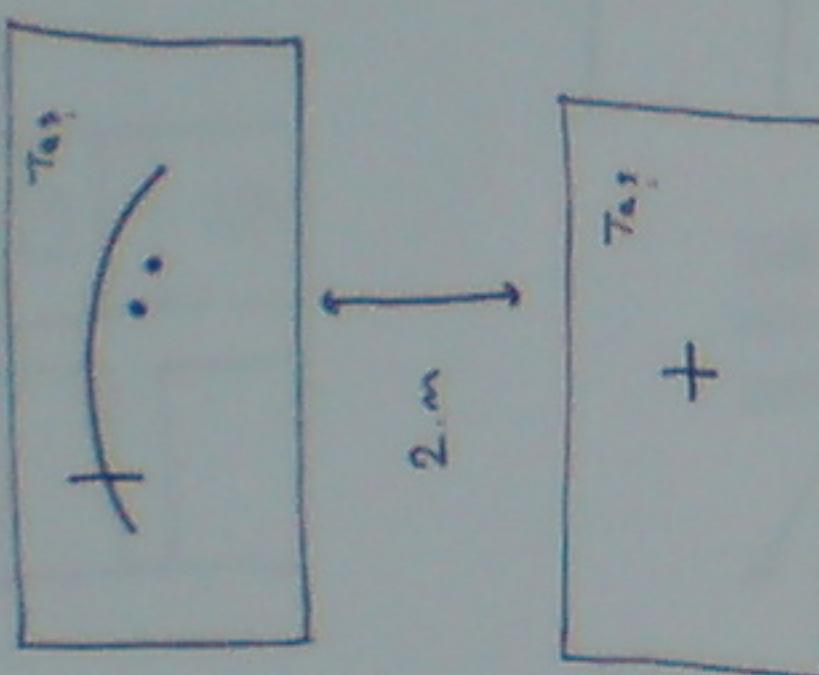
850A -
851A -

5

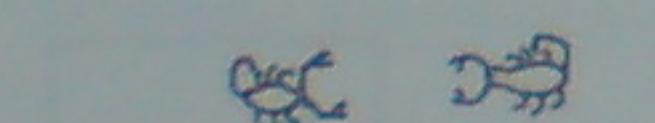
50

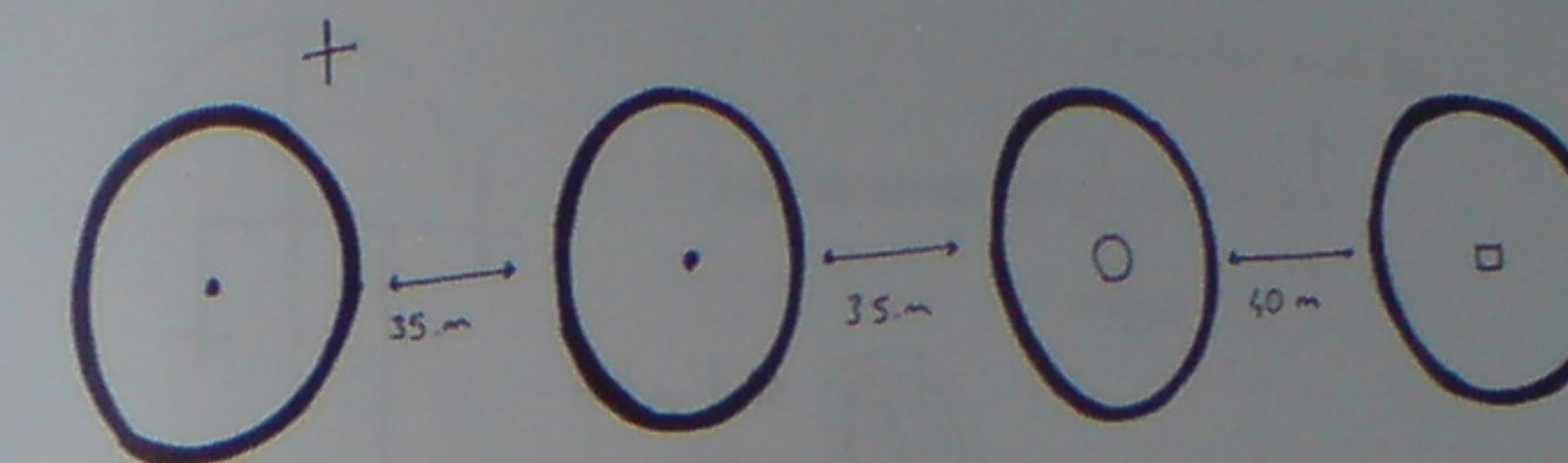
136.) Mezar. Ok yönünde. Okun boyu ölçüülüp 68'le çarpılır.

138.) İstavrozun olduğu taşın altı kazılır. Diğer mezar 2 metre öndeeki taşın altındadır.

139.) Eski bir ermeni evinin şömineşinde bulunmuştur.
Define işaretleri değildir.

140.) Bu işaretlerin her biri bir kayadadır. Soldaki iki kayanın üzerinde murç delikleri vardır. Dördü sahte ikisi gerçekdir. Gerçek mezarlarda istavrozun olduğu istikamettedir. İstavrozun murç izi olan tarafı ölçülür.

141.) Şelale ve birbirine dolanmış yılanlar. Yılanların başı istikametinde kare oyma.
Şelalenin arkasında mahzen vardır.

850A -
851A -

5
50

iki tane istavroz

+

+

üçgen

Sarıh yatan
Yılan

+

+

iki tane istavroz

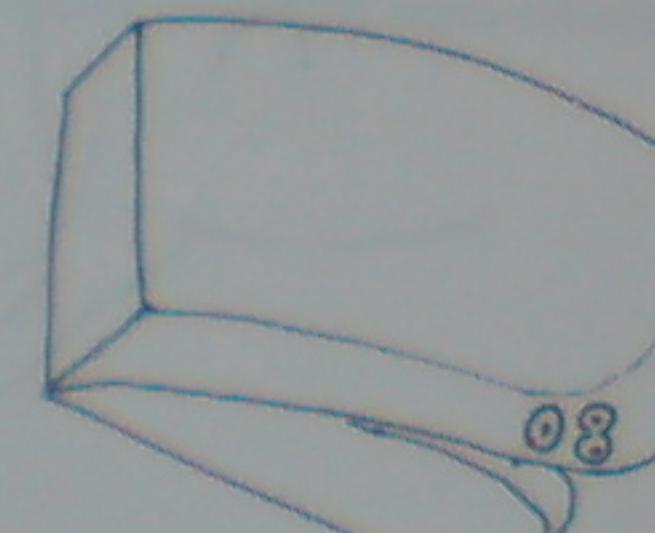
+

+

Aşağı, balan
ok

143.) El, Gözünde istavroz.
Mah: elin altındadır.

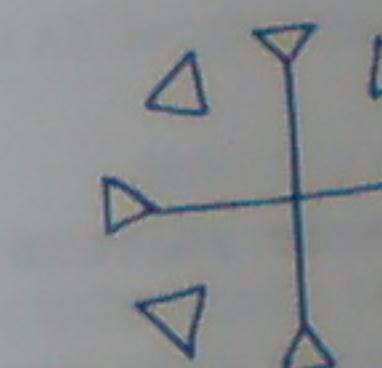
144.) Bu işaretin anlamı bilinmemektedir.

145.) Simgenin açık ucu tarafındadır.

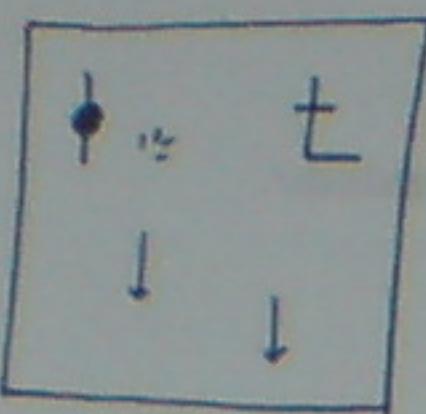
146.) Sekiz tane mezar.

147.) Üçgenlerin her biri bir mezardır.

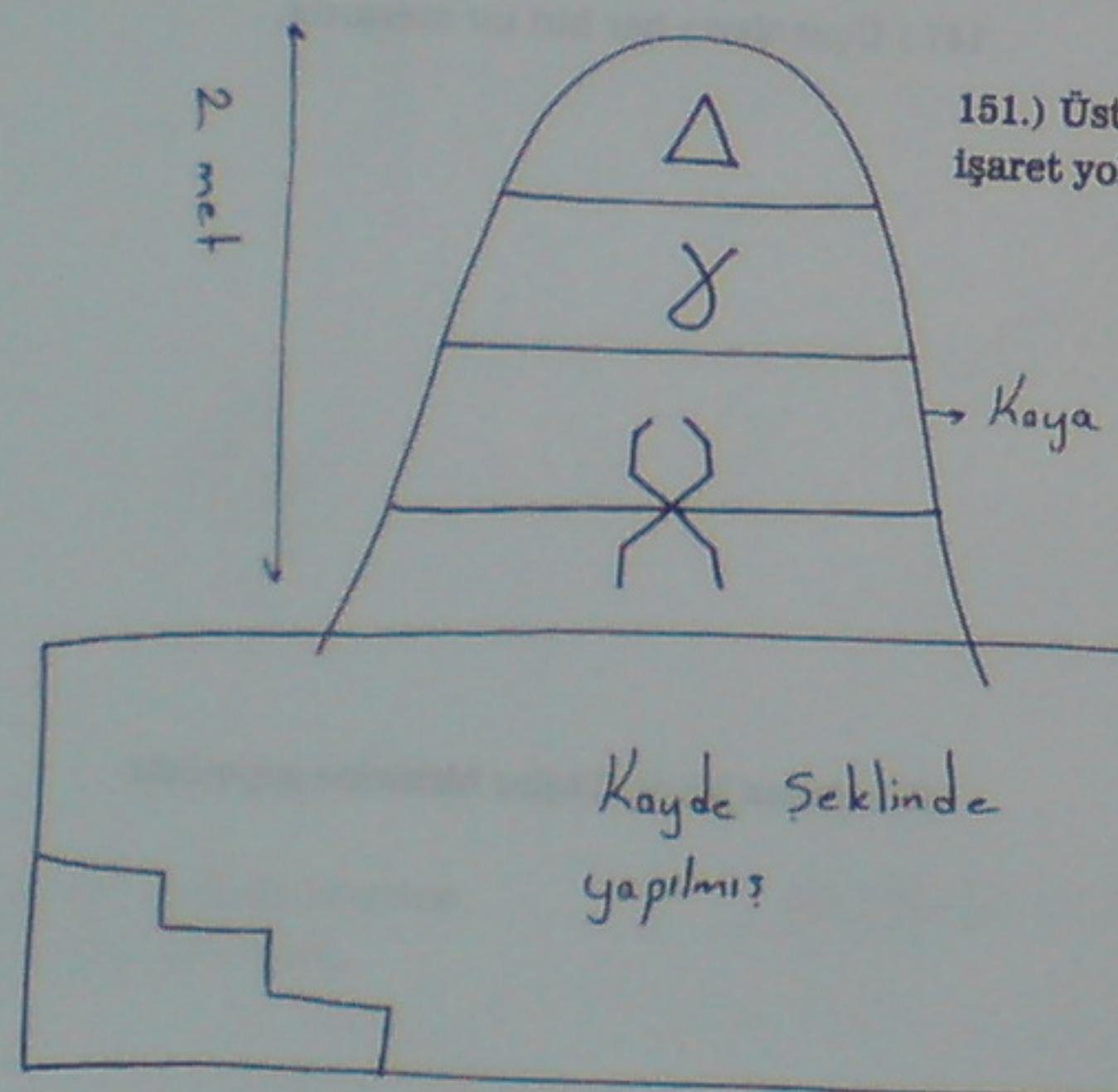
148.) Papaz kilidi. Taşlar birbirine geçmedir.

149.) Bir derenin kenarında bir taşın üzerindededir.
Oklar istikametinde iki mezar.

150.) Büyük bir sal taşı üzerinde parmak
kalınlığında oyma haç. Nokta istikametinde
iki mezar.

151.) Üst üste üç mezar. Yön veren
içaret yok.

KAYIT NEDİR

Kayıt; bir olaya, bir hale, bir harekete şahit olup görülen, duyulan, izlenen tüm bu oluşumları belgelemek demektir.

Konumuzdaki yeri ise definede kayıt yani yazılı belgelerdir. Biz bu belgelere kayıt veya harita diyoruz.

Harita; olayın şekilsel ve çizgisel anlatımıdır, sembollerden yararlanılır. Bize de yinmek istediğimiz ise yazılı kayıtlardır. Bu harita haritada denilebilir. Kayıtlar harita ve kro-geçtiğin zaman bir değirmen kuru dereden su geime yeri var. Az yukarıda kuru dere çata-ğında sulu dere, sulu dere çatağında değirmen, dokuz adet basamakla çıkışlı. Dokuz adet basamak ile değirmene girilir. Değirmenin üst kısmında dikili duran taşın üstünde köpek veya kurt pencesi vardır. Beş arşın ilerisinde gülén adam, saç ortadan iki tarafa ayrılmıştır. Beş arşın ilerisinde yarınlı yılan, yedi arşın ilerisinde kanalda balık, bahığın yüzgeçi ters, on arşın ilerisinde ayı kafası, yirmibeş arşın ileride bir mağara, mağara ilerisinde başsağrı ters adam, mağara içerisinde baykuş kafası, onun az yanında kurt kafası, altında kız resmi, kızın altında eğik kılıç, kız eğik kılıç bakanır.

Yukarıda okumuş olduğunuz uzunca bir define kayının kısa bir bölümündür. Bu kayıt Ali Bey Değirmenini anlatan bir kayittır.

Sizlerinde okumuş olduğunuz gibi bir yer tarif edilmektedir. Önce şunu belirtmek isteriz ki bu ve buna benzer kayıtlar her definecinin elinde mevcuttur. İlk olarak geriye doğru gidip kayının neden yapıldığını izah etmeye çalışalım. Bu kayıtların sahibi olan insanlar bizim eşkiya diye tabir ettiğimiz guruplardır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde özellikle izgillerin ve Romadaki Vatikan kilisesinin, balkanlardaki Bulgar, Sırı, Romen ve Yunan devletlerinin ortak veya tek başlarına yürüttükleri bazı çalışmalar Osmanlı'nın cöküşünü hızlandırmıştır. Bu çalışmaların içinde en önemlilerinden biride 1800'lü yıllarda İngilizlerin gönderdiği deneyimli ajanlar Osmanlı'yı yıpratmak için Osmanlı topraklarında karmaşa ve kaus çıkarması için oluşturdukları çetelerle Osmanlı köyleri ve garnizonlarına bulunan tarihi eserleri yağmalamış ve soygunlar düzenlemiştir. Azınlıklar ya çeteyle üye olmuşlar yada kilise arçılığı ile bu insanlara destek etmişlerdir. Bu çete reislerinin en ünlüsü Volcan'dır. Bin kişilik gurubuya kendine ait bölgesinde soygunlar yapmış ve çalladığı paraları hareket ettiler. Belirli yerlere gömmüştür. Volcan gibi diğer eşya gurupları devam ettirmiştir. Bu çetelerin içinde taş ustaları, işaret ustaları, tuzakları hazırlayan mekanikçiler, askerler, paraları tıslıyan büyütüler mevcuttu. Volcan bu torakları terk ederken gurubun tüm elemanlarını ortadan kaldırılmıştır. Yukarıda okuduğunuz kayıt Volcan'a aittir. Burada bahsedilen Ali Bey ise müslüman değildir. Volcan'a yataklık yapmış bir gayrimüslüm-

T 850 A -
T 851 A -
5
51

dür. Ali beyin kızı Volçanın karısıdır, ismi sarı kızdır. Sonraları babasıyla beraber Volçan tarafından öldürülmüştür.

EŞKİYANIN İŞARET MANTIĞI

Yukarıda bahsettiğimiz gibi eşkiyalar soygunlar yaparak büyük hazinele sahip oluyorlardı. Soygunlardan elde edilen bu ganimetleri altın para, takı, heykeller gibi eşyaları yanlarında taşıyamıyorlardı. Bütün bu eşyaları yanında taşımak riskliydi, bu malzemeler ağırdı. Bu onları yavaşlatıyordu birde pusuya düşme tehlikesi vardı. Osmanlı askeri ve diğer eşkiya guruplarına takip ediliyorlardı. Bu nedenle hazineleri yol güzergahında belirledikleri yerlere defnettiler. Bu iş için ekibin içindeki sayıları çok olan taş ustalarını kullandılar. Bu taş ustaları günler bazen ayalar süren yorucu çalışmalar neticesinde kayaları kesip oyduklar, kaya içlerine oluşturdukları odalarla bu hazineyi yerleştirdiler veya daha önceden hazırlanmış mahsen, kaya mezarlarnı kullandılar. Bu işlemlerin akabinde mekanik ustaları açılan bu bölümlere tuzaklar hazırladılar. Yaptığımız incelemeler ve gezilerde bu tür birkaç tuzaga rastladık.

Tuzaklar pilatin metali kullanılarak hazırlanmış düzeneklerdi. Bu düzenekleri çalıştırınca unsur ise akar sulardı. Pilatin paslanmadığı için bazı tuzaklar halendaha çalışır vaziyettedir. Örnek vermek gerekirse basıldığından dönen merdivenler, açıldığından üzəriniz düşen taşlar, yaşıldığınızda siz arkaya atan duvarlar gibi. Bu tür tuzakların teferuatlı olanlarında vardır. Çapraz çalışan kılıçlar, su tuzakları, kum tuzakları, zehirler gibi. Birde tüm bu işlemler bittikten sonra gömülü definin kaybolmaması için işaretler bırakılması gerekiyordu. Bu iş içinde guruptaki işaret ustaları devreye girer ve sistemli bir biçimde sırayla işaretleri yapmaya başlarlardı. Volçanın bu iş için altı adamı vardı, bu insanlardan birtanesi kadındı ve hepsinin dilleri kesilmişti. İşaret koyma işleminden sonra define tılsımlanırdı. Bu işlemin nasıl yapıldığını "Tılsımlar" bölümümüzde okuyabilirsiniz.

Eşkiyanın işaretleri daha sistemli ve düzenlidir. Bu işaretleri dört kısımda değerlendirmek gerekir;

- a) Yön ve mesafe veren işaretler,
- b) Nokta veren işaretler,
- c) Bölgeyi anlatan işaretler,
- d) Tuzaktan bahsedeni işaretler,

Yön ve mesafe veren işaretler; definin gömülü olduğu yerin uzak mesafelerine yapılır. Bu işaretler birbirini ardına bulundukça hedefe yaklaşır. Bulunan her işaret birbirini tamamlar ve bir cümle oluştururlar. Araya sahte işarette yapılmış olabilir. Konan işaretler şifredir. Bazen bir hayvan figürü, baze bir sayı, bazende anlamsız bir cümle şeklinde karşınıza çıkabilir. Güneşin pozisyonu ve gölge oyunları işaret konarken dikkate alınmıştır. Bazı işaretler ıslatıldığı zaman gözükürler, kimileri ise ebvet hesabıyla hazırlanmıştır. Yani bir yazı vardır okunuşu bir şey ifade etmiyordur ama harflerin sayısal değerlerini hesapladığı-

nzdada size yön ve mesafe verir.

Kayalara yapılan insan ve hayvan figürlerinde anımları vardır. İki üç işaret bir araya gelerek bir anlam ifade ederler. Bir kız ve omuzunda su küpünün olması gibi. Kimi işaretlerin üzerine su döküldüğünde ortaya çıkar. Yağmur yağdıktan sonra işaret aramak daha akılhıcadır. Özellikle sonbahar ayları tercih edilmelidir. Böylece bitki örtüsü olmayacağından işaretler daha net ortaya çıkacaktır.

Nokta veren işaretler tam anlamıyla bilinmemektedirler. Bu işaretler kayıtlarda ve arazide gizlenmiştir. Bugün definecilerin elinde olan kayıtların hemen hemen hep içinde yön ve mesafe veren işaretler mevcuttur. Noktayı veren işaretler ise kayıt sahipleri tarafından gizlenmişlerdir.

Tuzaktan bahsedeni işaretler gömülü definin tuzaklı olduğunu ve nasıl bir tuzakla korunduğunu anlatır. Ters "z" işaretü gibi.

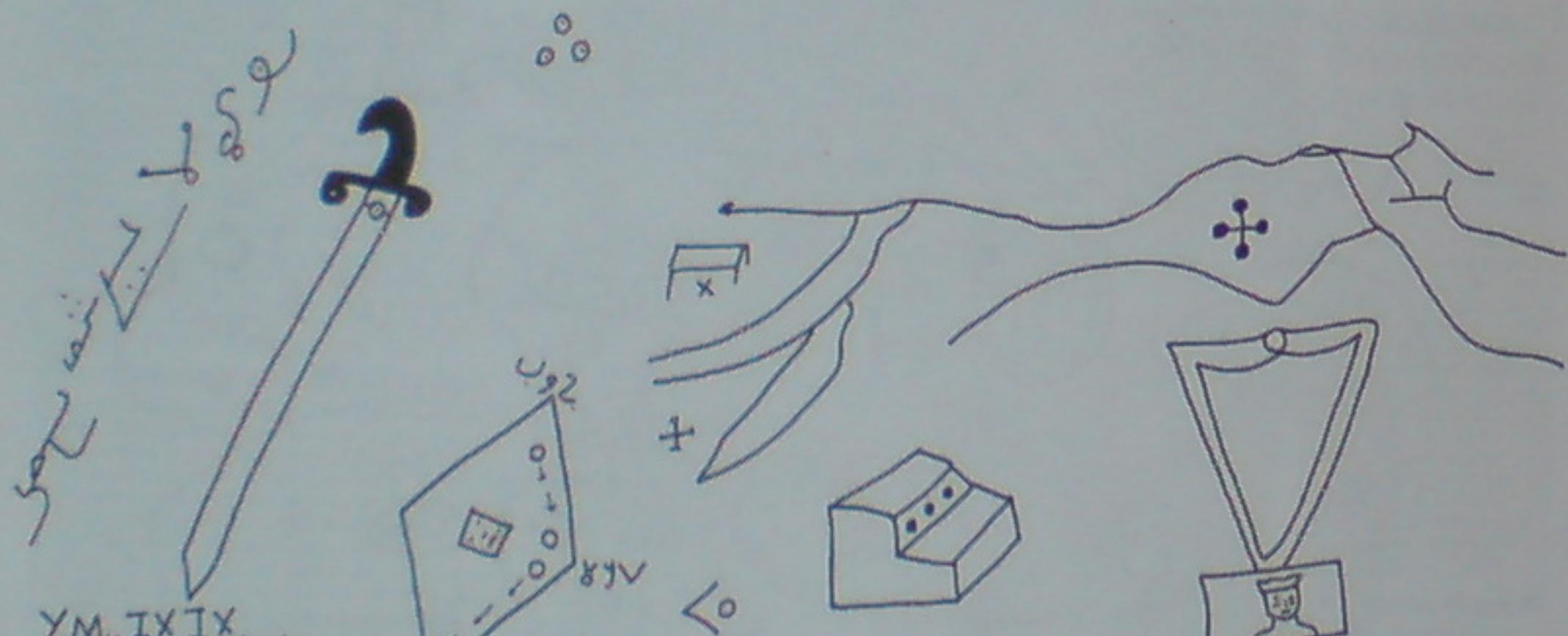
Bölgeyi anlatan işaretler ise definin yakınlarındaki tepeleri, dereleri, mezarlıklar gösterir. Asıl kayıtların insanlarıneline verilmemesinin bir çok sebebi vardır. Definecilerin ellerindeki kayıtlar değiştirilmiş fotokopilerdir. Bu insanlara kayıttaki işaretler aratılır buldukları zaman bu işaretler tahrif edilmesi sağlanır. Definecilerin bir çoğu buldukları işaretlerin ya altın yada sağını solunu kırp bırakırlar birsey bulamayınca işaretin kırp giderler.

GERÇEK HARİTALAR NASIL ANLAŞILIR?

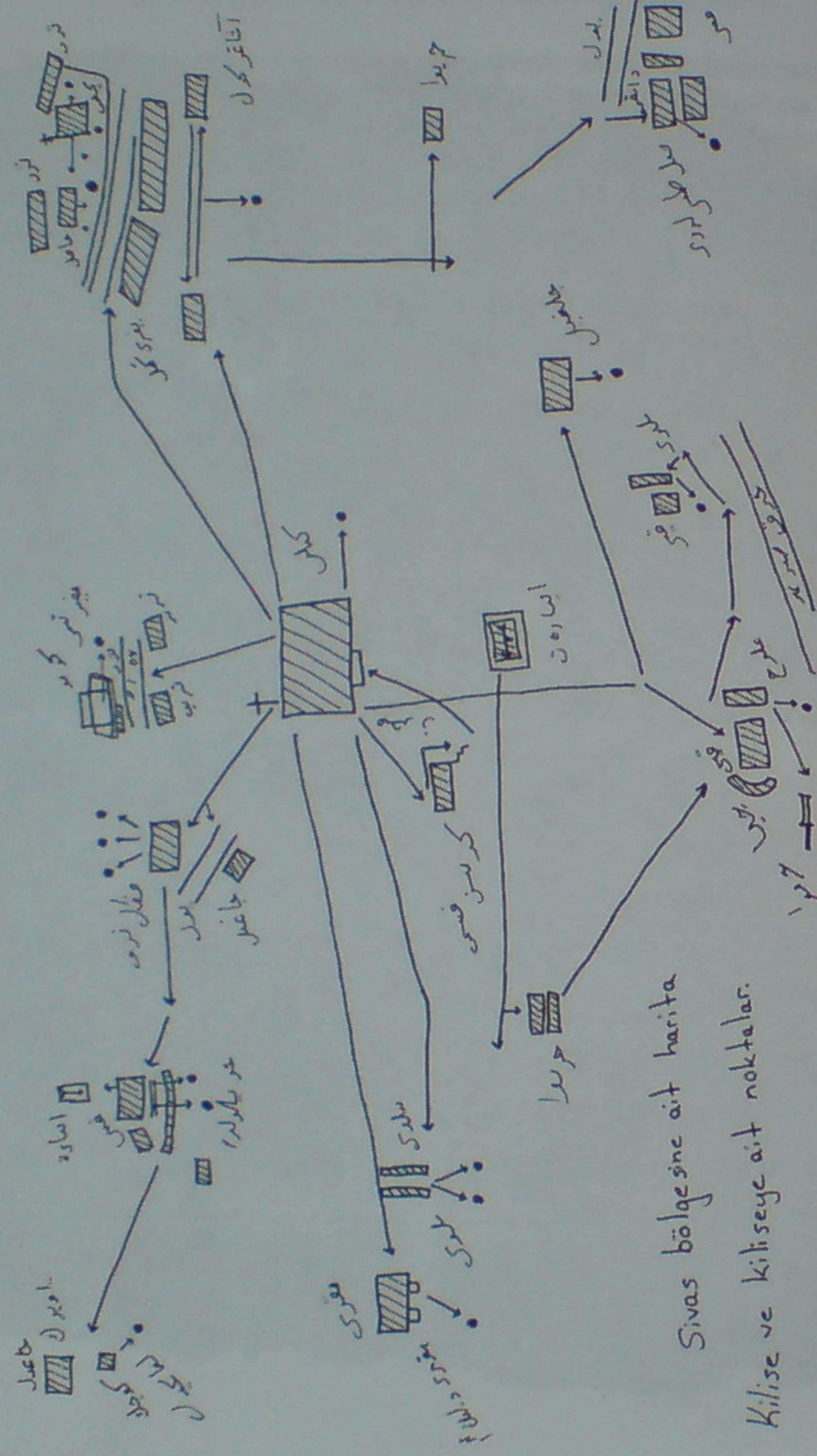
Bir haritanın çözümü bilgi birikimi ve tecrübeyle orantılıdır. İşaret lisansı Osmanlıca, Rumca, Ermenice ve Farsçayı çok iyi olmasa bile bilmek gereklidir. Bunun sebebi bizim topraklarımızdaki definelerin bu kavimlere ait olmasıdır birde bu topraklarda yaşayan azınlıkların Osmanlıca'yı ve Arapça'yı kullanmış olmalarıdır. Harita üzerindeki yer ve bölge isimleri değişmiş olabilir. Bazı yörelerde bir köyün veya bir tepenin ismi 5-10 kez değiştirilmiştir. Bu sorun tapu veya vakıflardan yardım alınarak çözülebilir. Birde bölgede yaşamış yaşı insanlardan bölgenin eski şekilde alakâlı bilgi alınabilir. Unutulmamalıdır ki kurtuluş savaşı sonrasında bu ülke yeniden yapılmıştır ve bununla beraber ülkenin birçok bölgesinde yeni yollar, evler, fabrikalar, barajlar yapılmıştır. Bu nedenle birçok yer tahribata uğramıştır. Bazı köyler yer değiştirmiştir. Harita üzerinde nişan olarak konan han, hamam, çeşme, saray, köprü, değirmen gibi kaybolması zor olan belirli noktalar bulunabilir. Bu gibi yerler yıkılmış ise haritadaki diğer işaretler buralar baz alınarak bulunabilir. Yıkılmış olsalar bile isimleri dilden dile söylenerek bugüne kadar gelmiştir.

Harita üzerinde aranan tepe, ırmaç, dere, köprü gibi oluşumlar yada yapılar zamanla deprem, sel gibi doğal afetler sonucunda ortadan kalkmış olabilir. Tüm bunlar dikkate alınmalıdır.

Bitlis bölgesinde çıkan bir harita

Sivas bölgeme ait harita

Kilise ve külseye ait noktalar.

ARAZİYİ KEŞİF YÖNTEMLERİ

Define aranacak bölgeye gelindiğinde elinizde bölgeye ait haritanız veya orada bulunan işaretleriniz yoksa size düşen teksey araziyi söyle bir dolaşıp keşfetmektir. Siz buraya bir duyum yada bir rivayetle geldiniz demektir. Keşif sonunda size söylenen şeyleri bulamadısanız bölgenin doğru olup olmadığını kontrol ediniz. Doğru bölgede olsanız dahi aradığınız işaretin bulunduğu taş devrilmiş veya kırılıp bir evin yada bahçenin duvarı olmuş olabilir. Belkide başka bir defineci gelip kırmıştır. Arazide keşif yaparken buranın insan yaşamına uygun olup olmadığına dikkat etmelisiniz. Dere, ırmak, su kuyusu gibi hayatı unsurların çevresi yaşanti yerleri olabilir. Toprakta kiremit kırıkları ve bina temelleri arayın. Aradığınız bu yaşanti yerleri tepelerin zirvesindedir. Unutmayalım ki yaylalar bugün olduğu gibi o zamanlarda da insanların ziyaret ve dinlenme yeriydi. Köy yakınlarında mezarlıklar arayın. Yıkılıp alınmadılar ise mezar taşları yerinde durabilir. Kilise yada mağbet köyün içinde meydanda veya köyün yakınında yüksek bir tepeciğin üzerindedir.

DEFINECİLERİN ARADĞI AZINLIK PARALARI

Unutmayın parasını aradığınız insanlar bu topraklardan kaçmak zorunda kaldılar. Bir çoğu bu paraları gelişti güzel sakladı, evinden çok uzağa götürüremedi. Kimi evin içine, tarlasına, tandırına, kuyunun içine, kimide bir ağaç dibine alel acele koydu. Gömmeye fırsat bulanlar ise birkaç aile veya köyün tamamı birleşip mallarını belirli bir düzen ve sıkı bir çalışmaya disiplinli bir defin işlemi uyguladılar. Bilmelisinizki böyle bir defineye bir kaç saatlik gelişmiş güzel bir çalışmayla ulaşmanız mümkün değildir.

Kimi insanlar paralarını ve mallarını yanlarına alıp gitmek istediler. Sınırlı geçemiyereklerini anlayıncada gurup içinde biri öldü deyip başlarındaki insanlardan izin alıp ölüyü gömüyormuş gibi bu malları gömdüller. Unutmamak gereklidir ki bu gömülerin birçoğu tıslıhdır.

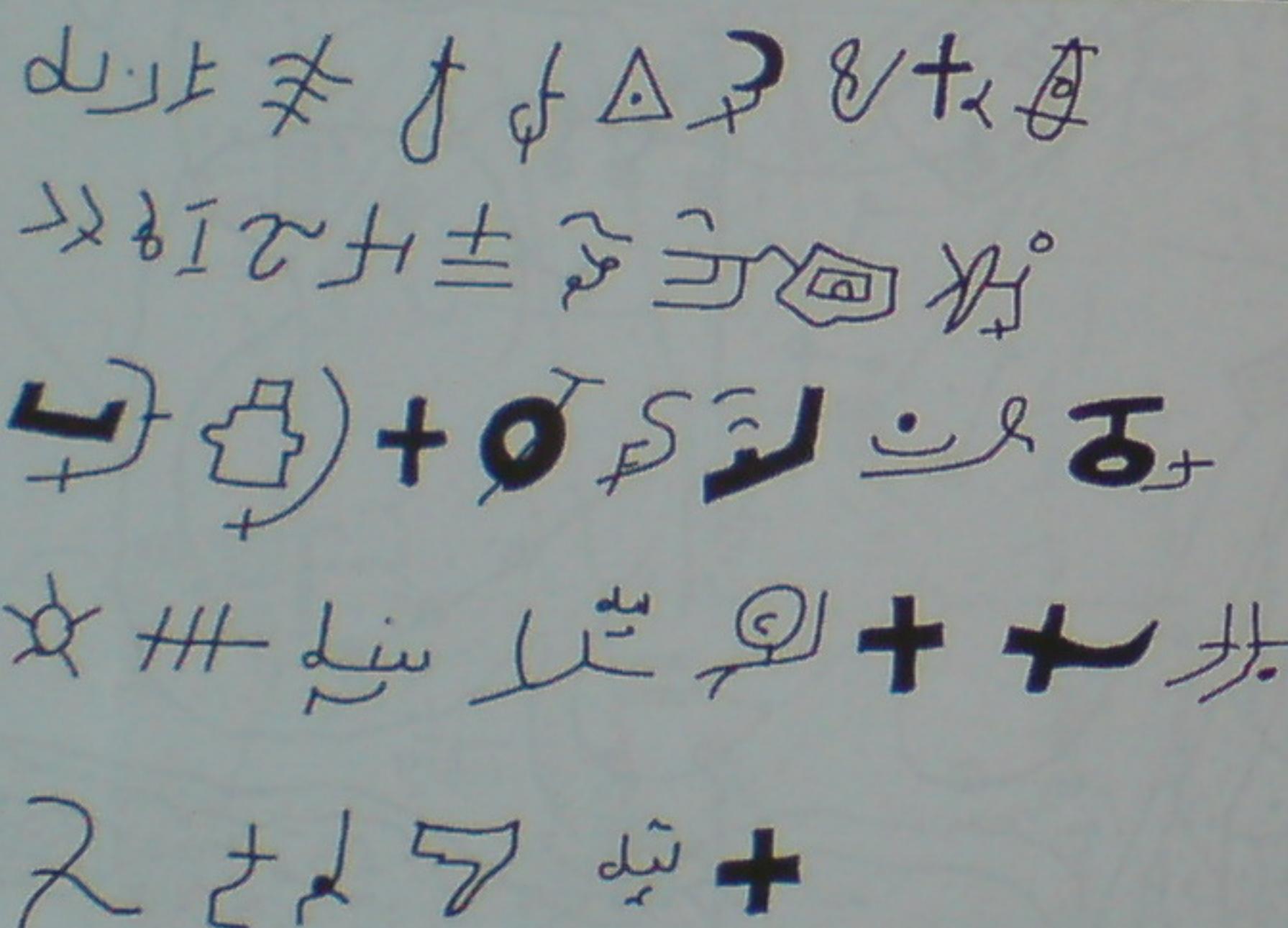
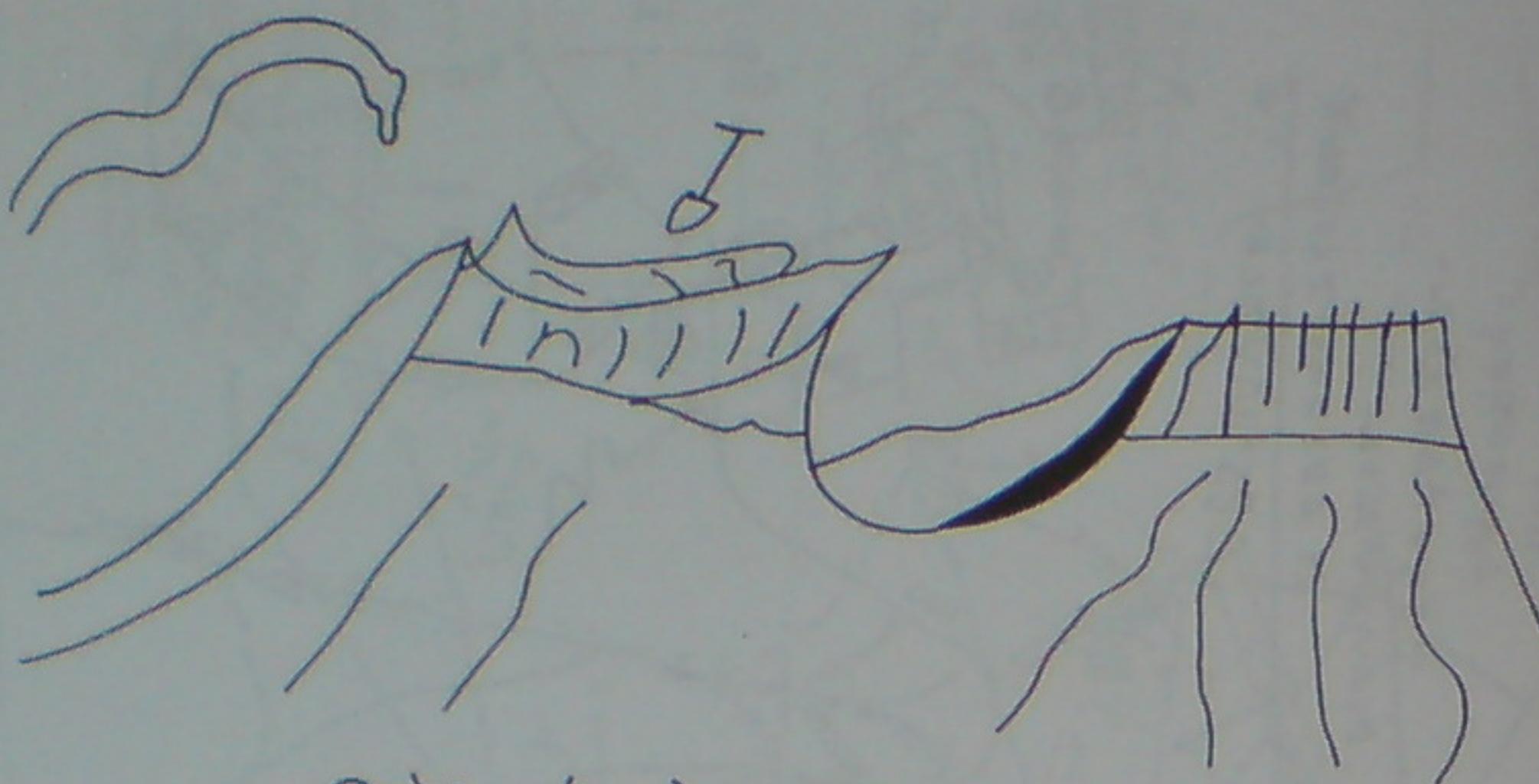
DEFİNENİN NEREDE VE NASIL ARANACAĞINA DAİR BİLGİLER

Bu tür definelere, tarihi ve maddi değeri yüksek hazinelere ulaşmanın üç yolu vardır;

Birinci yol rivayettir; filan bölgede çok yüksek ihtimalle define var. Çok muteber yaşlı kimselerden duydum. Cümlesine hemen hemen hepimiz aşınlıyızdır. Bu tür rivayetler çok genelikle asılsız çıkmakla beraber zaman, emek ve maddi kayba yol açmaktadır.

İkinci yol; inşaat, hafriyat, erozyon ve toprak aşınması sonucu hazine yada definenin tesadüfen ortaya çıkmasıdır. Tesadüfen ortaya çıkan hazinelerin yağmalanma ve altın olmayan tarihi eser niteliğindeki parçaların parçalanıp, harap edilme riski çok yüksektir.

Üçüncü yol ise; arama dedektörleriyle yapılan tespitlerdir. Bu yöntemle kişi metale duyarlı elektromanyetik sinyal üreten bir cihazla rivayet edilen ve şüphe uyandıran bölge-

ve tilsimler tarih boyunca define gömme usulünde kullanılmıştır. Bu tilsimlara Süryanice tilsimlarda ekleyebiliriz. Bu tilsimler arazide karımıza nasıl çıkarlar? Daha kaziya başlamadan görülen alametlerle beraber kazi esnasında görülebilen ışık ses ve görüntü oyunları olarak karımıza çıkarlar. Örnek verecek olursak araziye girildiğinde birden bire sis çökmesi, havanın aniden bozup yağmurun yağması, toprağın deprem oluyorcasına hareket etmesi ve şiddetli rüzgarların çıkması. Kazi esnasında ise duyulan sesler, korkunç şekilli mahlukatın görülmesi, bu mahlukatın çalışan insanların üzerine saldırması, çalışma yapan insanların birden bire hırçınlaşıp birbirlerine saldırması, bulunan definenin taş, kömür, karınca, ari, kurbağa gibi şekillere dönüşmesi, kazi alanından yılan çıkması, kazi yapılan yerde görülen ışık neticesinde kendini kazi mahalinin çok uzaklarında bulmak gibi örnekler verilebilir. Cinler bizim boyutumuza gectikleri zaman mevcut enerjilerini çok kısa zamanda tüketirler. Bizim boyutumuzda kalabilmeleri için enerjiye ihtiyaçları vardır. İhtiyaçları olan bu enerjiyi ise vücutlarına girdikleri canlılardan temin ederler. Cansız madde olarak sadece altından enerji alırlar (bu meselenin doğruluğu netlik kazanmamıştır).

TILSIMIN GÖMÜLEN DEFINE ÜZERİNDE UYGULANISI

Definenin toprağa, mağara, mahzen, mezara konma işleminden sonra tekrar geri gelip alınması için işaretler bırakılır. Definenin korunması için işin ehli olan insanlar tarafından tilsim işlemi başlatılır. Bilinen en iyi yöntem şeytanın adına kesilen kurbanıdır. Bu kurbanlar konan definenin büyülüğüne göre deve, sığır, koyun, keçi, domuz gibi hayvanlardır. Edindiğimiz bilgilere göre büyük definelere tilsim işlemleri uygulanırken insanlarında kurban edildiğini definenin yerini hazırlayan kazıcıların define gömülüktenden sonra katledildiğini söyleyebiliriz.

Define gömülürken okunan sihirli sözcükler neticesinde cinler o bölgeye davet edilir. Bu davet neticesinde gelen cinlerle ya bir bedel karşılığı defineni beklemeleri istenir ya da onlar çıkamayacakları bir şekilde oraya (cinerin korktuğu, etkilediği, hareket kabiliyetlerinin sıfırlandığı sihirli sözcükler sayesinde) hapsedilir. Son olarak halkımızın sahip lenme diye bildiği doğruluğu kesin olmamakla beraber gömülüen definenin 50 yıldan sonra cinlerin hakimiyetine geçtiği söylenir.

DEFINE ÜZERİNDE TILSIM OLDUĞU NASIL ANLAŞILIR?

Gömülüen definelerin birçoğu tilsimlidir. Tilsimin ne olduğunu yukarıda açıklamıştık. Tilsimin varlığı kazi esnasında anlaşılır. Bu sebeple kazıdan önce işin ehli olan insanlara müraacat ederek kazı yapılacak yerde tilsim olup olmadığı sorulmalıdır. Tilsim var ise çözümü için bu insanlardan yardım istenmelidir. Eğer bu çalışmayı yapmadan kazıya başladıysanız kazi esnasında sesler duyar, garip yaratıklar görebilirsiniz veya yağmur yağması, yerin sallanması gibi hadiselerle karşılaşırınsınız. Kimi zamanda kazılan yerden yılan, karınca, ari, akrep, kurbağa gibi mahlukatın birden çıktıığını şahit olursunuz. Bir definedeci arkadaşınızın yerin

yedi metre altından kedi yavrusu çıktıığını söylemesi gibi. Bu ve buna benzer emareler bu yerin tilsim olduğunu göstermektedir. Bu gibi yerlerde israrçı olmayız. Bazen israr ölümle neticelenmektedir.

TILSIMIN ÇEŞİTLERİ VE BÜYÜK TILSIMLER

Yukarıda bahsettiğimiz gibi tilsim cinlerin paramın gömülüüğü yere belirli dualar ve kelimeleri tekrarlayarak davet edilmesi yöntemidir. Amaç gömülüen definenin korunmasıdır. Tilsimlerin içinde büyük tilsimler vardır. Bu tür tilsimlerin tehlike boyutu bir ordu askerin içine yanlız dalmak gibidir. Böyle büyük bir tilsimin yapılışında tilsim yapan büyük ya insan öldürmiş kanı ile tilsim yapmıştır yada oraya canlı canlı insan gömmüştür. Bazende büyük baş hayvanların şeytan adına kurban edilmeleride olasılık dahilindedir. Daha küçük tilsimler ise gömünün üzerine buraklan uran kazi esnasında göze yılan olarak gözükabilir. Tilsimin ana teması cinlerdir ve gördüğünüz, duyduğunuz şeyler yansımıza, zihinde oluşan görüntülerdir. Sizin korkularınız yine size karşı kullanılır. Unutulmamadır ki Allah (C.C.) izin vermedikten sonra hiçbir mahlukat kendi iradesine göre hareket edermez. İhlas, İman ve Tevakkül birçok duadan daha tesirlidir. Etrafindaki cincilere çok fazla itibar etmeyiniz. Bunnaların birçoğu para tuzağıdır. Sayları oldukça fazla olan bu tür cinciler definenelerin zaaf ve cehaletinden yararlanmaktadır. Cinler geçmişten haber verebilir ama gelecek Allah'ın (C.C.) içinde gizlidir. Cinler geçmişten haber verebilir unutmayın ki bu haberlerin hepsi doğrudur. Cinler zihin okuyabildikleri için cincinin yanına gittiğinizde sizin zihninizdeki araziyiine size anlatırlar.

ARAZİDE GÖRÜLEN VE TOPRAKTAN ÇIKAN İŞIKLAR (ATEŞ) NEDİR?

Topraktan çıkan ateş tamamen fizik kurallarına bağlıdır. Altın veya gümüşün bulunduğu bir yerde toprak altında sıkışan bu metaller atmosferdeki ışının +15, -27 derece seyretmesi esnasında doğal olarak ısınmakta ve genleşmektedir. Yine doğal olarak yaydığı manyetik alanında toprak üstüne çırıntı ara ara parlayan ışık hüzmeleri olarak görülecektir. Çokunlukta yaz aylarında görüşünüz bu olaylara kış aylarında rastlamamanız mümkün değildir. Bu olayın cinlerde bir ilgisi yoktur.